БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 94 (2642) | Жума, 15 май 1964 йил. | Баҳоси 2 тийин.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

БИРЛАШГАН АРАБ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ЖАМОЛ АБДИЛ НОСИРГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Бирлашган Араб Республикаси Президенти Жамол Абдил Носирнинг ўз мамлакати озодлиги ва мустақиллигини мустаҳкамлаш учун, мустамлакачилик зулмига қарши курашдаги буюк фаолиятини, унинг 1956 йилда империалистик агрессияни даф қилишдаги жуда катта хизматларини, унинг халқаро кескинликни юмшатиш ва тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам бериш ишидаги катта хизматларини тақдирлаб ва унинг Совет Иттифоқи ва Бирлашган Араб Республикаси халқлари ўртасида ғоят баланд Асвон тўғони қурилишида ўзининг энг ёрқин ифодасини топган дўстлик ҳамда ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги буюк ролини эътиборга олиб, Бирлашган Араб Республикаси Президенти **Жамол Абдил Носирга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин ва унга **Ленин** ордени ҳамда **«Олтин Юлдуз»** медали топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1964 йил 13 май.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

БИРЛАШГАН АРАБ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИ АБДИЛ ҲАКИМ АМИРГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Бирлашган Араб Республикаси Президентининг биринчи ўринбосари Абдил Ҳаким Амирнинг ўз мамлакати озодлиги ва мустақиллигини мустаҳкамлаш учун, мустамлакачилик зулмига қарши курашдаги буюк фаолиятини, унинг 1956 йилда империалистик агрессияни даф қилишдаги хизматларини тақдирлаб ва унинг Совет Иттифоқи ва Бирлашган Араб Республикаси халқлари ўртасида Нил дарёсида ғоят баланд Асвон тўғони қурилишида ўзининг энг ёрқин ифодасини топган дўстлик ҳамда ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги буюк ролини эътиборга олиб, Бирлашган Араб Республикаси Президентининг биринчи ўринбосари **Абдил Ҳаким Амирга Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин ва унга **Ленин** ордени ҳамда **«Олтин Юлдуз»** медали топширилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1964 йил 13 май.

АСВОНДА ТАНТАНАЛАР

АСВОН, 14 май. ТАСС махсус мухбирлари **Ф. Носов, В. Дуганов ва С. Соловьев** хабар берадилар: Н. С. Хрушчев, БАР президенти Носир, Яман президенти Ассалол ва Ироқ президенти Ориф тушган машиналар бугун соат 9 дан 10 минут ўтганда юқори ва қуйи каналлар ўртасида тоғ устида тикилган жуда катта гўзал чодир ёнига келиб тўхтайди. Баланд Асвон тўғони ишлари министри Сидқий Солиман ва баланд тўғон қурилиши бўйича бош эксперт А. П. Александров чодир ёнида уларни кутиб оладилар. Ҳурматли меҳмонлар гулдурос қарсаклар остида минбарга чиқадилар. Тарихий воқеа — Африкадаги буюк Нил дарёсини тўсишга бағишланган оммавий митинг бошланади.

Шундан кейин, баланд Асвон тўғони ишлари министри Сидқий Солиман нутқ сўзлади.

Сўнгра, Бирлашган Араб Республикасининг президенти Жамол Абдил Носир нутқ сўзлади.

Никита Сергеевич Хрушчев минбарга чиққанида, ҳамма уни гулдурос қарсаклар билан кутиб олди.

Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

Азиз дўстим, президент Жамол Абдил Носир!

Азиз ўртоқ президент!

Ҳаддим сиғиб Сизга шундай мурожаат қилаётганимга сабаб шуки, бизнинг халқимизда «ўртоқ» деган сўз катта умумий ишни ҳал қилиш пайтида одамлардаги аҳилликни билдиради. Баланд Асвон тўғонини барпо этиш — бизнинг айни умумий катта ишимиз бўлиб, шу жойлардаги оғир табиий шароитларни ўзгартиришга, дашт-биёбонларни яшнатиб юборишга, уларни инсонга хизмат қилдиришга қаратилгандир.

Биз улуғвор бир ёдгорлик барпо этилаётган тарихий пайтда араблар диёрида меҳмон бўлиб турибмиз. Бу ёдгорликнинг шон-шуҳрати ҳеч қачон ўчмайди. Дашт-биёбонларда яшовчи кишилар учун сув том маъноси билан ҳаёт демакдир. Баланд тўғон барпо этиш билан инсон учун ҳаёт манбаи вужудга келтирилмоқда. Тўғон чўл-биёбонларга оби ҳаёт олиб киради, одамларга электр қуввати беради.

Совет кишилари Бирлашган Араб Республикасининг қардош халқи олиб бораётган мана шу буюк қурилишда қатнашиш шарафига муяссар бўлдилар. Мана шу азим Нил дарёси бўйларида меҳнат аҳлининг бахт-саодати учун қаттиққўл табиат устидан ғалаба қозонамиз деб халқларимиз биргаликда куч-ғайрат сарфламоқдалар. Сизларнинг фаолиятингиз империализмга ва мустамлакачиликка қарши курашга қаратилгандир, социалистик тараққиёт йўлига тушиб олаётган мамлакатингизнинг мустақиллигини мустаҳкамлашга қаратилгандир. Дўстимиз Жамол Абдил Носир мана шуларнинг ҳаммаси Сизни ўртоқ деб аташим учун менга ҳуқуқ бермоқда!

Баланд Асвон тўғони ишлари билан шуғулланувчи муҳтарам министр Сидқий Солимон!

Муҳтарам министрлар!

Асвоннинг азамат бинокорлари — араб ишчилари, техниклари, инженерлари ва уларнинг совет ҳамкасблари — бизларнинг азиз ватандошларимиз!

Илиқ табрик сўзларингиз учун, бизларни мана шу жойда самимият билан кутиб олганлигингиз ва меҳмондўстлигингиз учун чин кўнгилдан миннатдорчилик билдиришга руҳсат бергайсиз. Биз, Совет Иттифоқи вакилларига изҳор қилаётган яхши туйғуларингиз мамлакатларимиз халқлари ўртасидаги дўстликнинг ифодасидир. Биз Совет Иттифоқи ва Бирлашган Араб Республикаси ўртасидаги яхши дўстона муносабатлар йилдан-йилга тобора чамбарчас ва мустаҳкам бўлиб бораётганлигини қайд қилиш билан хурсандмиз.

Азиз дўстлар!

Кеча мамлакатингиз ҳижрий ҳисобда янги йилга қадам қўйди. Сизларни янги йил билан шахсан табриклаш ҳамда меҳнатингизда янги-янги ютуқлар ва турмушингизда бахт-саодат тилаш имкониятига эга бўлганлигим мени мамнун қилмоқда.

Бирлашган Араб Республикасининг халқи бугун зўр ва порлоқ байрамни нишонламоқда. Мамлакатингизнинг ҳаётидаги тарихий воқеа муносабати билан дилларингизни тўлдирган шоду-хуррамликка биз ҳам шерикмиз. Нилнинг йўлига тўғон солиниши ва дарё сувининг каналларга оқизиб юборилиши баланд Асвон тўғонини барпо этишда муҳим босқич тугалланганлигидан дарак бермоқда. Мана шундай ғоят катта ғалаба муносабати билан ўтказилаётган тантаналарда қатнашишга мушарраф бўлганлигимиз билан фахрланамиз.

Салобатли Нил дарёси ўз оқимини ўзгартириб, ўз измини инсонга беради ва жаҳонда энг йирик сув омборларидан бирининг улкан косаси тўлғазила бошлайди. 1964—1965 йиллардаёқ 280 минг гектар ерни мунтазам суғоришга кўчириш мумкин бўлади. Юз мингларча фаллохларнинг ер ва сув тўғрисидаги эзгу орзулари рўёбга чиқарилабошлайди. Бу орзулар сувдан инсоннинг бахт-саодати учун қандай қилиб яхшироқ фойдаланиш тўғрисидаги орзулар бўлиб, одамлар мана шу заминда яшай бошлаган қадим замонлардаёқ туғилган.

Сизлар бугун байрам қилаётган ғалаба меҳнат соҳасидаги буюк ғалабадир. Бу ғалаба шунинг гаровидирки, Африкадаги энг йирик тўғонни қуриб туғаллаш учун лозим бўлган маълум вақтдан кейин мамлакатингиз халқи Нилнинг саҳий неъматларидан тўлиқ баҳраманд бўла олади. Бу тўғонни ҳозирдаёқ оламдаги саккизинчи мўъжиза деб атамоқдалар.

Асвон гидроузелининг барпо этилиши Бирлашган Араб Республикасининг халқ хўжалигини ривожлантиришга ғоят катта таъсир кўрсатади. Ҳосилдор ерларнинг умумий экин майдонини анча кенгайтириш, далаларни йил бўйи суғориш учун барқарор система бўлишини таъминлаш, қишлоқ хўжалигини қурғоқчилик ва сув тошқини хавфидан қутултириш имконияти туғилади.

Нил дарёси бўйида яшовчи одамлар ҳайдаладиган ерларнинг камлиги учун қадим замонлардан буён қийналиб келар эдилар.

Бу жойлардаги ерлар сув бўлган тақдирдагина ҳайдалиши, ҳосил бериши мумкин. Энди баланд Асвон тўғони барпо этилгач, сув кўпаяди ва мутахассисларнинг менга айтишларича, ҳайдаладиган ерлар миқдори тахминан учдан бир баравар кенгаяди. Бу, ҳозир Бирлашган Араб Республикасида ишланиб келаётган экинзор ерларга катта қўшимча бўлади, албатта.

Аммо халқнинг зурриётига назар солсак, шаҳар ва қишлоқларингизнинг кўчаларида биз кўплаб учратган болалар ва ўсмирларга назар солсак, маълум вақтдан кейин ана шу ерларнинг ҳам кифоя қилмай қолиши равшан кўриниб турибди. Шу сабабдан, менинг билишимча, бир хил миқдордаги сув билан ҳайдаладиган ерларни кўпроқ оборотга киритиш учун сувни тежаб-тергаб ишлатиш проблемаси келиб чиқяпти.

Бу проблема билан олимлар ва ирригаторлар шуғуллана бошлаганига анча бўлди. Ҳозирги вақтда экинлар эгатлаб суғорилиб, бунинг натижасида сув кўплаб сарфлаб юборилмоқда. Лекин экинларни суғоришнинг бошқа бир усули ҳам бор, у ҳам бўлса сунъий ёмғир ёғдириш усулидир. Бу усул дастлабки даврда каттагина капитал маблағлар сарфлашни талаб қилади. Аммо каттагина ер майдонларини суғоришга ва шу тариқа кўплаб қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришга имкон беради, бу эса оқибат натижада дастлабки кезларда қилинган сарфларнинг ўрнини қоплайди. Буни мен Ўрта Осиё республикаларимизнинг тажрибасидан биламан. Бундай масалалар сизларнинг олдингизда ҳам пайдо бўлади, деб ўйлайман, бинобарин, сизлар ҳам бу масалаларни ўрганиб қўймоғингиз керак.

Менинг фикримча, муҳим ва диққатга сазовор бўлган яна бир проблема тўғрисида гапирмоқчиман. Қишлоқ хўжалик экинларини гидропоника усули билан етиштириш имконияти борлигини илм-фан ва практика исботлади. Қисқа қилиб айтганда, бу усул шундан иборатки, унинг учун ернинг ҳайдов қатлами бўлиши шарт эмас. Ўсимлик одам муайян химиявий эритмалардан тайёрлаган озуқа билан ўсади. Менимча, чўл шароитида қишлоқ хўжалик экинларини етиштиришнинг бу усули истиқболли усулдир.

Совет Иттифоқида бизнинг гидропоникадан фойдаланиш соҳасида ҳали озгина тажрибамиз бор. Бундай тажриба бошқа бир қанча мамлакатларда ҳам мавжуд. Ҳатто ҳайдаладиган ерлар кўп миқдорда бўлган ўз шароитимизда биз бодринг, помидор, пиёз, редиска сингари резаворларни гидропоника усули билан етиштирмоқдамиз. Сабзавотни бундай усулда етиштириш иқтисодий жиҳатдан фойдалидир. Дон экинларини ҳам гидропоника усули билан етиштириш масаласини фан ва тажриба вақти-соати келиб ҳал қилиб берса керак. Лекин ҳозирча ишни синашдан ўтган нарсадан, яъни сабзавот етиштиришдан бошлаш мумкин. Одамнинг тирикчилигида сабзавотнинг ўрни катта. Биз гидропоника усули билан сабзавот етиштириш соҳасидаги тажрибамизни сизлар билан ўртоқлашишимиз мумкин. Масалан, мана шу Асвонда гидропоника усули билан сабзавот етиштириладиган зарур участкалар барпо этиш учун мўл-кўл қурилиш техникасидан фойдаланса бўлади. Асвон учун бу ердан 400 километр нарида сабзавот етиштирилмоқда, ваҳоланки, гидропоника усулини қўлланиб сабзавотни шу ернинг ўзида етиштириш мумкин. Асвон гидроэлектростанцияси мамлакатингизга кўп миқдорда арзон электр қуввати беради. Экономистларингизнинг ҳисоб-китобларига кўра, Асвон гидроэлектростанцияси ҳозирги вақтда Бирлашган Араб Республикасидаги ҳамма электрстанциялар ишлаб чиқараётганига нисбатан йилига икки баравар кўп электр энергияси ишлаб чиқаради.

Азиз дўстлар!

Асвоннинг аҳамияти унинг иқтисодий кўрсаткичлари билангина чекланмайди. Бугун ғоят катта маънавий-сиёсий ғалаба ҳам байрам қилинмоқда, бу — империализм ва мустамлакачилик кучлари устидан қозонилган ғалабадир. 4 йил муқаддам портлаш акс садоси Асвонда ишлар бошланганидан дарак берганида баланд Асвон тўғонини барпо этиш — саробдек бир нарса, бундай вазифаларни уддалаш республикангиз халқининг қўлидан келмайди, деб даъво қилган кишилар ҳам чиққан эди. Эндиликда ана шу одамларга — атрофингизга бир назар ташлаб, Бирлашган Араб Республикасининг халқи қандай жасорат кўрсатганлигини кўриб қўйинг, деб айтиш мумкин.

Дўстимиз, азиз ўртоғимиз Жамол Абдил Носир баланд Асвон тўғонининг аҳамияти тўғрисидаги қуйидаги яхши гапларни айтди: «Бу тўғон ҳамма шакл ва кўринишдаги мустамлакачиликдан озод бўлишга интилишнинг символидир. Мустамлакачиликка қарши шафқатсиз кураш олиб бориш ҳамда уни батамом ва узил-кесил йўқ қилиш натижасидагина ҳамма халқлар ва миллатларнинг ватанпарварлик куч-ғайратлари муваффақият билан якунланиши мумкин... Баланд тўғон кичик халқлар буюк ишларни қилишга қодир ва лаёқатли эканликларини ҳамда журъаткорона орзулар қилиш ва ўз орзуларини рўёбга чиқариш ҳуқуқига эга эканликларини кўрсатувчи намуна ҳам бўлади». Бу ажойиб сўзлардир!

Салобатли тўғон иккала халқларимизнинг меҳнат соҳасидаги ижодий ҳамдўстлигининг ёдгорлиги сифатида асрлар бўйи қад кўтариб туради. Бизнинг одамларимиз учун ғайри табиий бўлган мана шу жойнинг иқлим шароитида 2 мингга яқин совет ишчиси ва мутахассиси сизларнинг 30 минг ишчингиз, техник ва инженерларингиз билан қўлни-қўлга бериб меҳнат қилмоқда.

Республика президенти Жамол Абдил Носир номидан қурилишга раҳбарлик қилаётган, баланд Асвон тўғони ишлари билан шуғулланувчи министр муҳтарам Сидқий Солимонни меҳнатдаги зўр ғалаба билан чин кўнгилдан табриклайман. Муҳтарам министр, қурилишда совет мутахассислари ва ишчилари билан қардошларча ҳамкорлик қилиб келаётганлигингиз учун Сизга, барча мутахассислар ва ишчиларга миннатдорчилик билдиришимга руҳсат бергайсиз.

Мен ўзларининг араб ўртоқлари билан бирга шу ерда ишлаётган совет кишилари қаҳрамонона меҳнат қилишнинг юксак намуналарини кўрсатишганини эшитиб хурсанд бўлдим.

Сизларнинг шароитингизда — биз, шимолда яшовчи кишилар бундай шароитларга одатланмаганмиз, — ватандошларимиз қандай ишлаётганини кўриб қувонмоқдаман ва ўз кишиларимиз билан фахрланмоқдаман. Улар моддий мукофот учунгина бу ерда илҳом билан ишлашаётгани йўқ, чунки улар араб дўстлар билан биргаликда меҳнат қилишда зўр маънавий ҳузур-ҳаловат кўришаяпти.

Мен бу ерда ишлаб турган, шунингдек эрлари ва бола-чақалари билан бу ерга келган совет хотин-қизларини алоҳида тақдирлаб, уларга миннатдорчилик билдирмоқчиман.

Баланд Асвон тўғони қурилишидаги бош совет эксперти ўртоқ А. П. Александровнинг, барча совет инженерлари, техниклари ва ишчиларининг самарали ишларини қайд қилиб ўтмоқчиман. Мен мамлакатимизнинг, совет халқининг вакили деган номга муносиб иш қилишаётгани ҳамда Асвон тўғони қурилишида яхши ишлашаётгани учун уларга миннатдорчилик билдирмоқчиман. Мен тўғон лойиҳасининг автори Н. А. Малишевнинг номини ҳам яхши сўз билан тилга олиб ўтмоқчиман. Баланд Асвон тўғони қурилишининг заказларини муваффақият билан бажариб келган ва бажараётган ҳамма саноат корхоналари, лойиҳалаш ва илмий тадқиқот ташкилотларининг ишчилари ва мутахассисларига ҳам қизғин миннатдорчилик билдиришга руҳсат бергайсиз.

Азиз ватандошлар, яхши ишлаётганлигингиз учун сизларга миннатдорчилик изҳор қилар эканман, айни маҳалда шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, сизлар фақат мутахассислар бўлиб қолмай, шу билан бирга социалистик Ватаннинг муносиб вакиллари ҳам ҳисобланасиз. Социалистик Ватаннинг илғор фан ва техника мамлакати, омилкорлар мамлакати сифатидаги шон-шуҳратини оширишнигина эмас, балки социализм мамлакати, озод бўлган халқларга қардошлик ёрдами кўрсатаётган чинакам интернационализм мамлакати сифатидаги шон-шуҳратини оширишни ҳам давом эттираберингиз. Социализм ўзи билан бирга ҳам илғор техника, ҳам халқларнинг тенг ҳуқуқлилик муносабатлари, одамгарчилик ва қардошлик олиб келишини айни сизлар амалда исботлаяпсиз. Ватан сизлар билан фахрланади, ўртоқлар!

Бирлашган Араб Республикаси президентининг қарори билан тақдирланган Миср инженерлари, техниклари ва ишчиларини ҳамда совет мутахассислари ва ишчиларини олий мукофотлар билан хурсанд бўлиб табриклайман.

Юксак мукофот учун ҳамда Асвон тўғонини барпо этишда қатнашаётган совет инженерларига, техниклари ва ишчиларига катта илтифот кўрсатаётганлиги учун дўстимиз Жамол Абдил Носирга ҳукумат, бутун совет халқи номидан ташаккур ва миннатдорчилик изҳор қилмоқчиман.

Бирлашган Араб Республикасининг ишчилари ва техникларини Совет Иттифоқининг мукофотлари билан тақдирлашимизга розилик бергани учун президентга миннатдорчилик билдирмоқчиман.

Мен бу ерда шуни хурсандчилик билан эълон қиламанки, СССР Олий Совети Президиуми совет ва араб мутахассислари ҳамда ишчиларидан бир группасини баланд Асвон тўғони қурилишидаги топшириқларни муваффақиятли бажарганликлари учун Совет Иттифоқининг орден ва медаллари билан мукофотлади.

Мен бу ерда СССР Олий Совети Президиуми Бирлашган Араб Республикасининг Президенти ўртоқ Жамол Абдил Носирга мамлакатимизнинг олий мукофоти — Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини беришга лойиқ топганлигини маълум қилиш шарафига муяссарман. Олий Совет Президиумининг Фармонида бундай дейилади:

«Бирлашган Араб Республикаси Президенти Жамол Абдил Носирнинг ўз мамлакати озодлиги ва мустақиллигини мустаҳкамлаш учун, мустамлакачилик зулмига қарши курашдаги буюк фаолиятини, унинг 1956 йилда империалистик агрессияни даф қилишдаги жуда катта хизматларини, унинг халқаро кескинликни юмшатиш ва тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам бериш ишидаги катта хизматларини тақдирлаб ва унинг Совет Иттифоқи ва Бирлашган Араб Республикаси халқлари ўртасида ғоят баланд Асвон тўғони қурилишида ўзининг энг ёрқин ифодасини топган дўстлик ҳамда ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги буюк ролини эътиборга олиб, Бирлашган Араб Республикаси Президенти Жамол Абдил Носирга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилсин ва унга Ленин ордени ҳамда «Олтин Юлдуз» медали топширилсин.

Мен яна шуни хурсандчилик билан айтаманки, СССР Олий Совети Президиуми Бирлашган Араб Республикаси Президентининг биринчи ўринбосари, маршал Абдил Ҳаким Амирнинг ўз мамлакати озодлиги ва мустақиллигини мустаҳкамлаш учун курашда, 1956 йилда империалистик агрессияни даф қилишдаги буюк фаолиятини, унинг Бирлашган Араб Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстликни ривожлантиришдаги катта ролини тақдирлаб, унга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонини берди ва Ленин ордени ҳамда «Олтин Юлдуз» медалини топширишга қарор қилди.

Мукофотланганларнинг ҳаммасини чин кўнгилдан қутлайман ҳамда уларнинг ишида янги-янги ютуқлар ва турмушида бахт-саодат тилайман.

СССР билан БАР ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик сўнгги йилларда кенг кўламда авж олиб кетди. Бу ҳамкорлик Совет Иттифоқи миллий озодлик ҳаракатига бераётган ёрдамнинг ёрқин намунасидир. Совет Иттифоқи республикангизда 40 дан ортиқ йирик саноат корхонаси ва объектининг лойиҳасини тузиш ҳамда қуришда техникавий кўмак ва ёрдам кўрсатиб келмоқда. Шу билан бирга ана шу корхона ва объектларнинг аксарий қисми оғир саноат корхоналари, яъни мамлакатни иқтисодий жиҳатдан мустақил равишда ривожлантириш асосларининг асосидир. Бундай объектларнинг кўпи ҳозирдаёқ ишга туширилиб, тайёр маҳсулот бера бошлади. Совет геологлари саноат учун нефть ва тош кўмир конларини қидириб топишда Бирлашган Араб Республикасига ёрдамлашдилар.

Ҳамкорлигимиз тўғрисида, ёш давлатларга ёрдам бериш тўғрисида гапирар эканман, биринчи жаҳон уруши ва граждандлар урушидан силласи қуриб чиққан халқимиз ўз мамлакатини харобалардан кўтариб, социализм қуришга киришган даврни эслайман. Ўша пайтларда биз ҳеч кимдан ёрдам кута олмас эдик. Социализмнинг ғоят катта халқаро куч бўлиб қолганлиги, ривожланаётган ёш мамлакатларнинг суянчиғи борлиги озодликка эришган халқлар учун нақадар катта бахт-саодат бўлиши керак, деб ўйлайман.

Дўстлар, биз сизларга ёрдам кўрсатиб келаяпмиз, ваҳоланки, Совет Иттифоқининг олдида ҳам моддий харажатлар қилишни талаб этувчи кўп проблемалар турганлиги маълум. Халқимизнинг шундай ёрдамни беришга рози бўлаётганлигига сабаб шуки, мустамлакачилик сиртмоғини улоқтириб ташлаган халқлар қандай машаққатларни енгиб ўтишга мажбур бўлишини халқимиз яхши билади. Совет халқида интернационал бурчни сезиш ҳисси ғоят камол топган.

Совет Иттифоқи билан БАР ўртасидаги иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик Совет Иттифоқи Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги кўпгина давлатлар билан ўз муносабатларида шу борада амалга ошириб келаётган каттагина программанинг бир қисмидир, холос. Ривожланаётган мамлакатлар Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар билан бундай ҳамкорликдан миллий экономикани ривожлантириш, ўз мустақилликларини мустаҳкамлаш соҳасида сарфлаётган куч-ғайратларида бир қудратли восита сифатида фойдаланмоқдалар.

Ғарбдагилар ўзининг ривожланаётган мамлакатларга кўрсатаётган иқтисодий «ёрдами»ни нақ бўлмаса империализм билан мустамлакачиликнинг йиртқичлик моҳияти ўзгарганлигининг асосий далилидир, деб кўкларга кўтариб мақташни яхши кўради. Бироқ, синчиклаб назар ташлайдиган бўлсак бу «ёрдам» империалистлар ана шу мамлакатлардан катта-катта бойликларни талаб кетишни давом эттириш учун ишга солаётган янги усулдан бошқа нарса эмаслиги аён бўлиб қолади.

Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига кўра, империалистик монополиялар ўзлари сарфлаган капитал эвазига ҳар йили бевосита фойда тариқасида қарийб 5 миллиард доллар олмоқда, халқаро монополиялар инсофсизлик билан олди-берди қилиш, яъни Африка, Осиё ва Латин Америкаси халқларининг асосий маҳсулотларини сариқ чақа эвазига сотиб олиб, бу мамлакатларга ўз товарларини уч баравар қимматга сотиш орқали ана шу халқларни талаш натижасида ўз пўлат сандиқларига 14—16 миллиард доллар пул жойлаб олмоқда. Озодликка эришган мамлакатларнинг халқлари бундай «ёрдам»нинг ҳақиқий башарасини тобора равшанроқ тушуниб, унга янги мустамлакачилик сиёсати, деб аниқ ном бериб қўйдилар.

Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги ёш давлатларнинг социалистик мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорлиги эса тамомила бошқача. Социалистик мамлакатларнинг ёрдами тенглик, ўртоқларча мададкорлик принципларига асосланади. Биз ривожланаётган ёш давлатлар билан ҳамкорлик қилишни давом эттираберамиз, миллий экономика пойдеворини яратишга ёрдам бераверамиз. Бу эса иқтисодий ва сиёсий мустақилликни мустаҳкамлаш негизидир.

Азиз ўртоқлар!

Илгариги мустамлака халқларнинг аксарий кўпчилиги ҳозирги вақтда сиёсий мустақилликка эришди. Бу —жаҳоншумул-тарихий аҳамиятга эга бўлган катта ғалабадир. Бироқ бу ғалаба миллий озодлик кураши ҳали тўхтаб қолганлигини билдирмайди. Миллий мустақилликка эришган мамлакатлар учун мустаҳкам мустақил экономикани барпо этиш, халқнинг турмуш даражасини кўтариш, социал тараққиёт вазифалари эндиликда биринчи ўринга қўйилмоқда.

Бугун Асвонда сўзлаётган нутқимда шуни айтиб ўтмоқчиманки, Бирлашган Араб Республикаси индустрлаштириш, давлат секторини бутун чоралар билан ривожлантириш программасини амалга оширишда, ер ислоҳатини ва национализациялашни ўтказишда, шунингдек бошқа кенг кўламдаги социал-иқтисодий ўзгаришларни амалга оширишда ўз президенти Жамол Абдил Носир раҳбарлигида каттагина ютуқларни қўлга киритди.

Тўрт йил муқаддам сизлар мана шу Асвонда меҳнатда буюк шижоаткорлик кўрсатишга эндигина киришган пайтингизда, Африкадаги кўпгина халқлар ҳали мустамлакачилик турмасида азоб чекар эди. Нил манбалари қул қилинган қора Африка ичкариларидан бошланиб келар эди. Бугунги кунда Африка харитаси тубдан ўзгариб кетди. Ҳозир Африкадаги 30 дан кўпроқ давлат сиёсий мустақилликка эришди. Кези келганидан фойдаланиб, ана шу мамлакатларнинг халқларига мана шу ердан энг самимий ва қизғин қутлов сўзлари билан мурожаат қиламан. Қадимги Нил соҳилларининг бошидан этагигача эндиликда мустамлакачиликдан озод бўлган халқлар яшаётганлиги жуда соз бўлди.

Мана шу азим Нил соҳилларида турган чоғимизда ишонч билан шуни айтмоқчиманки, аста-секин бир-бирига қўшилиб, азим дарё ҳосил қиладиган ирмоқлар ва жилғалар сингари мустамлакачиликка, империализмга қарши қаратилган буюк бирлик ҳаракати битта қудратли оқим бўлиб бирлашади ва мустаҳкамлана беради. Бундай қудратли оқимни ҳеч ким енга олмаслиги, парчалай олмаслиги, ажратиб юбора олмаслигига биз аминмиз.

Мустамлакачи қўшинлар Жазоирдан кета туриб, ўзи ташлаб чиққан Жазоир тупроғида миналли майдонларни қолдириб кетганлигини сизлар ҳойнаҳой эшитгандирсиз. Деҳқонлар ўз ерини асойишта ҳайдаш имкониятига эга бўлсин, деб ҳозир Жазоир халқи мустамлакачиларнинг ана шу ажал келтирувчи «мероси»ни синчиклаб қидириб топишга ва йўқ қилиб ташлашга мажбур бўлмоқда. Мустамлакачилар Африкадан чиқиб кетишга мажбур, лекин улар Африка тупроғида ҳали кўпгина ўзига хос «секин ҳаракат қиладиган миналар» қолдириб кетди ҳамда ўзининг илгариги мустамлакаларида бой бериб қўйган позицияларини ақалли қисман тиклаш учун, баъзан эса, ҳужумга ўтиш учун ана шу миналардан ғоят активлик билан фойдаланмоқда. Бундай «мина»лар ҳали хийла кўпгина бор: булар — чет эл қўшинлари ва ҳарбий базалари, чет эл банклари ва монополиялари, чет эл миссионерлари ва собиқ ҳамда янги мустамлакачиларнинг жуда катта пропаганда аппарати ҳамда шу каби бошқа кўп нарсалардир.

Ўзи учун янги ҳаёт қуришга киришган Африка халқлари чинакам мустақил тараққиёт ва тикланиш учун шарт-шароитларни таъминлаб бериш мақсадида ўз далаларини синчиклаб «минадан тозалаш»лари лозим бўладиганга ўхшайди. Африка давлатлари Аддис-Абебада ўтказилган конференцияда империализмга, мустамлакачиликка ва янги мустамлакачиликка қарши курашда Африка бирлиги принципини ўз сиёсатининг энг муҳим принципларидан бири, деб эълон қилдилар. Ўз озодлиги ва мустақиллиги учун, тинчлик ва социал тараққиёт учун курашаётган халқларнинг бирлиги — озодлик ҳаракати эришаётган янги ютуқларнинг гарови, Африка қўлга киритадиган порлоқ келажакнинг гаровидир. Совет Иттифоқи ҳукумати ва халқлари сизлар Аддис-Абебада қабул қилган қарорни батамом қўллаб-қувватлайдилар.

Азиз дўстлар!

Нутқимни тамомлай туриб, Нил дарёсини бўғиш ҳамда баланд Асвон тўғони қурилишининг биринчи навбатини туғаллаш натижасида эришилган зўр ғалаба билан мустамлакачилик ва империализмга қарши матонатли курашчи, муҳтарам президент Жамол Абдил Носирни, Бирлашган Араб Республикаси ҳукумати ва араб социалистик иттифоқи раҳбарлигининг шу ерда ҳозир бўлган ҳамма аъзоларини, республикангизнинг бутун халқини яна бир карра астойдил табрикламоқчиман. Шу ғалаба туфайли бутун қурилишни тўла туғаллаш учун шарт-шароитлар яратилди. Нил сувларини қониб ичадиган ерлар халқингизга ўз саховатини кўрсата берсин.

Мустақил Бирлашган Араб Республикаси яшасин ва гуллаб-яшнасин!

Совет ва Миср халқларининг дўстлиги Асвон метинидек мустаҳкам бўла берсин!

Араб Шарқи, Африка, Осиё, Латин Америкасининг ривожланаётган халқлари янгидан-янги ютуқларга эриша берсин!

Бутун дунёда тинчлик бўлсин!

Қадрли дўстлар!

Нил дарёсини тўсишнинг шу тантанали кунида дўстим Президент Жамол Абдил Носирдан Туладаги машҳур қурол ясовчиларнинг моҳир қўллари билан ясалган эсдалик совғасини қабул қилиб олишни сўрайман. Бу эсдалик совғасида қадимий ва янги Миср — қадимий эҳромлар ва замонамизнинг улкан иншооти — баланд Асвон тўғони ўймокорлик билан тасвирланган.

СИДҚИЙ СОЛИМАН НУТҚИ

Сидқий Солиман ўз нутқининг бош қисмида бажарилган ишлар билан таништиради, бу ишларнинг кенг кўламларини тасвирловчи маълумотлар келтиради.

Солиман сувни бошқа жойга оқизадиган каналда, тунелларда ва ГЭС қурилишида биринчи навбатдаги ишлар тамомила тугалланди ва бу участкаларда иккинчи навбатдаги ишлар бошланди, деди. Тўғон қурилиши эса давом этмоқда. Тўғон шу йилнинг октябрь ойида 9,5 миллиард кубметр сувни, яъни илгариги Асвон сув омборининг умумий ҳажмига нисбатан 4 миллиард кубметр ортиқ сувни тўса оладиган бўлади.

Шундан кейин Сидқий Солиман баланд Асвон тўғони қурувчилар коллективининг ажойиб жипслиги ва монолитлиги тўғрисида, уларнинг фидокорона меҳнат қилаётганликлари тўғрисида гапиради.

Тўғон қурувчилари, деди сўнгра Солиман, улуғ Совет Иттифоқи халқининг бизга кўрсатган ёрдами учун самимий ташаккур билдириб, раис Хрушчевни табриклайдилар.

НОСИР НУТҚИ

Асвон тўғони, деди Носир, барча душманлар устидан, ҳамма қийинчиликлар устидан қозонган ғалабамизнинг ёдгоридир.

Биз ҳозир баланд Асвон тўғонида турибмиз. Ҳозирги даврда арабларнинг улуғ курашини баланд Асвон тўғони каби жаҳонда жуда яққол гавдалантирган бошқа бирон жой араблар юртида йўқ.

Сўнгра, Носир бундай деди: Империализм халқимиз учун бениҳоя зўр амалий ва маънавий аҳамиятга эга бўлган баланд Асвон тўғони қурилишига йўл қўймаслик учун қўлидан келган ҳамма чорани кўрди.

Миср халқига ана шу кирдикорларнинг ҳаммасига қарши шиддатли кураш олиб боришга тўғри келди.

Канал национализация қилинганидан бир неча ой ўтмасданоқ, босқинчиларнинг флотлари ва қўшинлари Миср халқининг революцион иродасини бостиришга интилиб, Миср соҳилларига ҳужум қилдилар ва мамлакатнинг ҳаво чегараларига бостириб кирдилар.

Совет Иттифоқи, деб таъкидлади нотиқ, биз билан бирга бўлиб, интервентларга қаршилик кўрсатди. Совет Иттифоқи бу билан чекланиб қолмай, баланд Асвон тўғонининг биринчи ва иккинчи навбатини қуришда бизга ёрдам қўлини чўзди, бизга қарз берди ва ўз мутахассисларини юборди.

Араб ва совет ишчилари ва инженерларининг қардошлиги асримизнинг энг улкан иншооти бўлган баланд Асвон тўғони қурилишида биргаликда қилинган меҳнат жараёнида ўз ифодасини топди.

Қадрдон дўстим Никита Хрушчев, деди нотиқ, ўз нутқимнинг шу қисмини Сизга бағишлайман. Бу нутқни Сиз ва Сиз билан бирга Совет Иттифоқининг халқлари, шунингдек бутун дунё эшитишини хоҳлайман.

Бирлашган Араб Республикасининг халқи баланд Асвон тўғонини қуриш ишида шахсан сарф қилган куч-ғайратингизни ҳеч қачон эсдан чиқармайди. Сиз бу қурилиш билан боғлиқ бўлган масалаларнинг кўпчилигини ҳал этиш билан шахсан шуғулландингиз, Бу эса, қурилишдаги ишларнинг боришига, шубҳасиз, самарали таъсир кўрсатди.

Бирлашган Араб Республикасининг халқи баланд Асвон тўғони масаласи юзасидан ўзаро келишиб олишнинг ҳамма босқичларида Совет Иттифоқи ҳукумати кўрсатган дўстона ёрдамни ҳеч қачон эсдан чиқармайди.

Бирлашган Араб Республикасининг халқи тўғон қурилишида ўз қардошлари — мисрликлар билан бирга ишлаган совет инженерлари ва ишчилари кўрсатган сабот-матонат ва меҳнатсеварликни ҳеч қачон унутмайди.

Қадрдон дўстимиз, Сиз бизнинг орзуларимизни доим қўллаб-қувватлаб келдингиз. Биз янги ҳаёт учун курашда Сиз билан бир сафда бўлдик. Сиз шу туфайли Араб Шарқи ва Африка халқлари билан дўстлик кўпригини барпо қилдингиз. Сиз халқ оммасининг яхши ҳаёт кечириши учун қилинган чин революциялар ўртасида бирдамлик ғоясини қарор топтирдингиз.

Тошкентдаги 2-тикув фабрикасида меҳнат авжида. Тикув машиналари тиним билмайди. Уларни чаққон қўллар бошқараяпти. Фотомухбиримиз А. Тўраев олган ушбу расмда сиз шу фабриканинг коммунистчасига ишлаб, коммунистчасига яшаётган бир группа чеварлари — (чапдан) Н. Ҳакимова, С. Нафасова, Н. Бурликова, М. Пашкова ва У. Хожимуҳамедоваларни кўриб турибсиз. Бу қўли гул тикувчиларнинг нияти халқимизга манзур бўладиган нафис ва сифатли кийим-кечаклар етказиб беришдир.

Фабрика илғорлари ҳозир Ўзбекистон ССР ва Ўзкомпартиясининг ташкил топганига 40 йил тўладиган улуғ кунни муносиб совғалар билан нишонлаш учун курашмоқдалар. Бу суратдаги ҳар бир тикувчи социалистик мусобақани тобора қизитиб, кунлик топшириқни 110—115 процентдан адо этмоқда.

ЎЗБЕК АЁЛИНИНГ БАХТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ 40 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Ўзбек хотин-қизлари ҳукмрон синф қуроли бўлган ислом дини исканжасида асрлар бўйи эзилиб, ижтимоий ҳаётнинг «ожиза»си, «заифа»си сифатида камситилдилар. Уларнинг орзу-умидлари рад этилиб, фикр ва истаклари менсилмади. Чор девор орасида эркакларга тобе бўлиб келдилар.

Хотин-қизларнинг бундай аянчли аҳволи илғор кишилар фикрини ҳамиша жалб қилиб келди. Хурофот оламида инграган ўзбек хотин-қизлари аҳволига буюк шоир ва мутафаккир Алишер Навоий ҳам қаттиқ қайғирди. У ўзининг кўпгина асарларида хотин-қизларнинг гўзаллиги, ақл-идроки, меҳр-муҳаббати ва олижаноб фазилатларини тараннум этди. Муқимий, Фурқат каби демократ шоирларимиз асарларида ҳам хотин-қизларнинг фазилатларига доир ва уларни эркинликка ундовчи сатрларни ўқиймиз.

Белинский, Герцен, Чернишевский ва Добролюбов каби рус революцион демократлари хотин-қизлар тенг ҳуқуқли бўлгандагина жамият тараққиётида муҳим роль ўйнашлари мумкин, дердилар. Н. Г. Чернишевский ўзининг «Нима қилмоқ керак» деган асарида: «Хотин-қизларга табиат қандай ўткир ақл ва фаҳму-фаросат бахш этган. Бу ақл эса жамият учун бефойда бўлиб қолмоқда, чунки жамият уни рад этади, эзади ва бўғади. Агар ана шу ақл рад этилмай, бўғилмай ишга татбиқ этилганда эди, инсоният тарихи ўн марта тезроқ тараққий қилган бўлур эди» деган эди.

Чернишевский хотин-қизларнинг жамиятда тенг ҳуқуқли бўлиб, фойдали ижтимоий фаолияти билан ишлаб чиқаришда актив иштирок этгандагина бахтли бўла олишини кўрсатиб берди. Бу илғор фикрлар қанчалик қимматли бўлмасин, хотин-қизлар озодлиги учун аниқ бир йўл кўрсатиб беролмади.

Фақат, марксизм-ленинизм меҳнаткашларни, шу жумладан мазлумларни, зулм ва хўрлик гирдобидан озод қилиш учун революцион курашнинг илмий асосларини ишлаб чиқди. Ана шу илмий ғоянинг ҳаётийлиги билан ғалаба қозонган. Улуғ Октябрь социалистик революцияси кишилик тарихида биринчи бўлиб бизнинг мамлакатимизда меҳнаткашлар оммасига, хотин-қизларга бахт эшигини очиб берди.

Совет ҳокимияти хотин-қизлар ҳаётида сўнмас баҳор яратди. Ўзбек хотин-қизлари ҳам ўзларининг асрий эзгу умидларига эришдилар. Улар кишилик жамиятининг тенг ҳуқуқли аъзолари бўлиб қолдилар.

Владимир Ильич Ленин шундай деб ёзган эди: «Совет ҳокимияти ўз қонунларида хотин-қизларнинг ҳуқуқда тенг бўлмаслигидан асар ҳам қолдирмади, ва шу билан энг илғор мамлакатларнинг ҳаммасидан кўра демократияни кўпроқ амалга оширди. Такрор айтаманки, ҳеч бир давлат, ҳеч бир демократик қонунчилик хотин-қизлар учун Совет ҳокимияти ўз ҳаётининг биринчи ойларидаёқ қилган ишларининг ярмини ҳам қилган эмас».

Доҳийнинг бу илҳомбахш сўзларидан руҳланган ўзбек хотин-қизлари Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ мамлакат ҳаётида зўр иштиёқ билан актив қатнашдилар. 1920 йил 4 июлда 2 мингдан ортиқ ўзбек аёли маҳаллий миллат хотин-қизларининг конференциясига йиғилиб, мамлакатимиз халқ хўжалигини тиклашга ёрдам бериш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Беш йилликлар даврида эса, йирик саноат корхоналарида мураккаб ихтисосларни ўргандилар ва илғорлик ҳаракатини бошлаб бердилар.

Совет хотин-қизларининг маънавий поклиги, тинчлик ва ижодий меҳнатга бўлган муҳаббати айниқса Улуғ Ватан уруши йилларида яққол кўзга ташланди. Гитлер Германияси устидан қозонилган тарихий ғалабада уларнинг ҳиссаси ниҳоят катта бўлди. «Ҳамма нарса фронт учун, Ватан учун» деган шиор остида совет хотин-қизлари қаҳрамонона меҳнат қилдилар. Ўзбек хотин-қизлари эса зўр ғайрат ва шижоат кўрсатиб пахта далаларида ишладилар, фронтга кетган ака-укаларининг ўрнини гўлдирдилар.

Урушнинг дастлабки йилларида хотин-қизлар орасидан отилиб чиққан 1700 ватанпарвар Оҳангарон кўмир конларига бориб ишлаш истагини билдирди ҳамда Ватанни ёқилғи билан таъминлаш ниятида қисқа вақтда кончилик касбларини эгаллаб олди.

Уруш даврида хотин-қизлардан 12 минг тракторчи етишиб чиқди. Улар колхоз далаларида мамлакатга қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини кўплаб етиштириб бериш учун астойдил курашдилар. Ўзбек хотин-қизларининг мардлиги жанг майдонларида ҳам кўрилди. Ўзбек қизи Сайёра Шукурова қирувчи самолётда, 17 яшар Раҳима Аминова солдат шинелида душманга қарши курашди.

Урушдан кейинги тинч ижодий меҳнат йилларида хотин-қизларнинг жамият ҳаётида тутган роли янада салмоқли бўлди. Фан, санъат, маданият ва халқ хўжалигининг барча соҳасида уларнинг ижодий меҳнати янада равнақ топди. Коммунистик қурилиш авж олдирилган ҳозирги даврда эса илмий, маданий, ижтимоий-сиёсий савияси мисли кўрилмаган даражада ўсди.

Ҳозир Ўзбекистон саноат корхоналарида ишлаётган ишчиларнинг ярмини аёллар ташкил этади. Биргина Тошкент тўқимачилик комбинатида 11 мингдан зиёд хотин-қиз ишлаб турибди. Комбинатда ишлаётган хотин-қизлардан 400 дан зиёдига коммунистик меҳнат зарбдори, деган фахрли унвон берилган. Республикамизга донги кетган илғор йигирувчи Садди Пўлатова, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Марҳамат Йўлдошева каби ажойиб ватанпарварлар бу ерда кўплаб топилади.

Республикамиз пахта далаларида ишлаётган асосий кучни ҳам хотин-қизлар ташкил этади. Колхоз ва совхоз далаларида 900.000 дан ортиқ хотин-қиз «оқ олтин»дан мўл ҳосил етиштириш учун чинакам ғайрат кўрсатиб ишлаяпти. Улар орасида «зангори кема» капитанлари кўплаб топилади. Энди Турсуной Охунова издошларининг сони уч мингга етди.

Хотин-қизларимиз эркаклар билан тенг ҳуқуқли бўлиш билан бирга, партия ва ҳукуматимиз яратиб берган катта имконият ва имтиёзларга ҳам эга. Кўп болали оналарга давлат ёрдами, ҳомиладор аёлларга узоқ муддатли отпуска берилиши, жуда кўп туғруқхоналар, яслилар, боғчалар аёлларга нақадар катта ғамхўрлик кўрсатилаётганлигидан далолат бериб турибди.

Республикамиз хотин-қизлари жонажон Коммунистик партиямизнинг миллий сиёсати туфайли қирқ йил ичида мисли кўрилмаган юксакликка кўтарилдиларки, буни фақат шарқ мазлумаларигина эмас, балки бутун дунё хотин-қизлари ҳам орзу қилмоқда.

Ўзбекистон хотин-қизлари орасида юзлаб партия, давлат арбоблари, ҳукумат аъзолари бор. Хотин-қизлардан 18 киши СССР Олий Совети, 131 киши Ўзбекистон ССР Олий Совети ва 32 минг киши маҳаллий Советларнинг депутатларидир. Илм-фан соҳасида ҳам хотин-қизларимиз салмоқли ўрин эгаллаб туришибди. Фақат Ўзбекистон академиясининг илмий-текшириш институтларида 3129 аёл ишлайди. Хотин-қизлардан 18 минг киши медицина ва маориф соҳасида меҳнат қиляпти. 20 фан доктори ва 600 фан кандидати совет фанининг равнақи учун изланмоқда.

Ўзбек хотин-қизлари санъат соҳасида ҳам катта ютуқларни қўлга киритдилар. Улар ўзларининг юксак маҳоратлари билан бутун дунёга машҳур бўлдилар.

Ўзбек халқининг асл қизлари жаҳон тинчлик конгрессларида ва конференцияларида, халқаро фестиваллар ва спорт мусобақаларида актив қатнашмоқдалар. Улар жаҳон халқларига бизнинг улуғ ҳақиқатимизни, озод ва бахтиёр ҳаётимизни, енгилмас дўстлигимиз қудратини намойиш қилмоқдалар.

Капитал мамлакатларида хотин-қизларнинг сиёсий ва ижтимоий ҳаётда қатнашиш ҳуқуқлари сурбетларча поймол қилинмоқда. Эрон хотин-қизлари ташкилоти Эрондаги аёллар аҳволини шундай тасвирлайди: «Эрон хотин-қизлари болалик чоғлариданоқ энг оғир ишларни бажарадилар. Улар саноатда энг арзон ишчи кучидирлар. Хотин-қизларга энг зарарли ишлар берилади, улар кунига 10-12 соат ишлайдилар. Эронда 20 ёшга кирган аёлнинг неча ёшга кирганлигини аниқлаб олиш қийин. 30 ёшга кирганида эса у бутунлай кампир бўлиб қолади...»

Ўзбекистон хотин-қизлари республикамизнинг 40 йиллик юбилейини муносиб туҳфалар билан кутиб олиш учун, партиямизнинг XXII съезди ва КПСС Марказий Комитети Пленумлари қарорларини амалга ошираборибм коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишга жуда катта ҳисса қўшмоқдалар.

Н. СОДИҚОВА,
Ўзбекистон ССР тарих музейининг директори, тарих фанлари кандидати.

ШОНЛИ ЮБИЛЕЙГА МУНОСИБ ТОРТИҚЛАР

Областимиздаги завод ва фабрикалар, қурилиш, транспорт ташкилотлари коллективлари Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ҳамда Министрлар Советининг республиканинг барча меҳнаткашларига қарата чиқарган Мурожаатини зўр қизиқиш билан кутиб олдилар. Улар Ўзбекистон Компартияси ва республикамизнинг 40 йиллик шонли юбилейини муносиб тортиқлар билан кутиб олиш, бу катта тўйга яраша тўёналар билан келиш мақсадида ўз зиммаларига юксак мажбуриятлар олмоқдалар ҳамда мамлакатга мумкин қадар кўпроқ маҳсулот етказиб бериш иштиёқида ғайратга-ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқдалар.

Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикасининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари 9 ойлик планни муддатидан илгари бажариш ва пландагидан ташқари 50 минг сўмлик 9 минг жуфтга яқин пойафзал ишлаб чиқаришга қарор қилдилар. Меҳнат унумдорлигини эса белгиланганига қараганда 2 процент оширишмоқчи.

Маҳсулот сифатини яхшилашга катта эътибор берилади. Биринчи сортли пойафзал ишлаб чиқариш бир процент кўпаяди. Янги 48 моделдаги оёқ кийимларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

Корхона ишлаб чиқаришида табиий материаллар ўрнига синтетик ва сунъий материаллардан фойдаланиш кенгайиб боради. Пошнаси пластмассадан тайёрланган аёллар пойафзалидан 100 минг жуфтга яқин ишлаб чиқарилади. Ҳозирги вақтдаёқ пойафзал тайёрлашда паролон ва бошқа химия материаллари фойдаланилаяпти.

Фабрикада янги маҳсулот турларини, жумладан эркакларнинг сандалетлари, аёлларнинг янги моделдаги туфлиларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Корхона цех ва участкаларида коммунистик меҳнат учун социалистик мусобақа тобора кенг қулоч ёймоқда.

* * *

Тошкент ипак-йигирув фабрикасининг коллективи ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик планини узоғи билан 25 декабргача бажаришга аҳд қилди. Давлат планига қўшимча равишда 600 килограмм ипак хомашёси ишлаб чиқарилади. Маҳсулот таннархи 10 минг сўмга арзонлаштирилади, 500 килограмм ипак, 5 минг кубометр газ ва 15 минг киловатт-соат электр қуввати тежаб қолинади. Рационализаторлик таклифларини жорий қилиш эвазига бир неча минг сўмлик фойда олинади. Маҳсулот сифати белгиланганига нисбатан анча оширилади. Корхонада ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш, янги асбоб-ускуналарни жорий қилиш эвазига меҳнат унумдорлиги анча ошади.

* * *

6-нон заводи коллективи ҳам ўз зиммасига юксак мажбуриятлар олди. Нонвойлар 10 ойлик планни 20 октябргача бажаришга аҳд қилишган. Бу ерда август ойи бошларида автоматик жойлаштиргич ишга туширилади, туз омбори ускуналанади. Бу тадбирлар ишчилар меҳнати унумдорлигини маълум даражада оширади.

Корхонадаги 6 бригаданинг 4 таси коммунистик меҳнат коллективи деган юксак номни олишга муяссар бўлган. Коллектив эса республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйигача ана шу юксак номни қозонишга бел боғлади.

* * *

Ўрта Осиё халқ хўжалик кенгаши озиқ-овқат саноати бош бошқармасига қарашли 6-пиво заводи ишчилари, инженерлари ва техниклари ҳам катта тўй шарафига янги мажбуриятлар олишди. Улар 9 ойлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш топшириғини 22 сентябргача, йиллик планни эса 20 декабргача бажаришга қарор қилишди. Пландагидан ташқари 30 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади.

Ишлаб чиқариш технологиясини такомиллаштириш ҳисобига 40 тонна арпа тежаб қолинади. Бу миқдордаги хомашёдан пландагидан ташқари 22 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мумкин.

Техникадан фойдаланишни яхшилашга қаратилган тадбирлар ҳам белгиланди. Бу меҳнат унумдорлигини 3 процент ошириш имконини беради. Шу йилнинг учинчи кварталида корхонани газлаштириш тўла тугалланади.

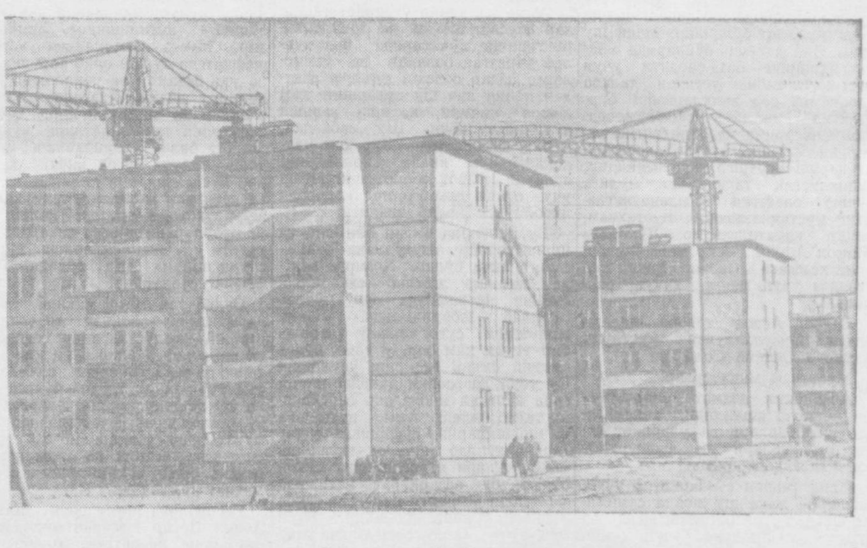

Социалистик Чирчиқнинг ҳусн-жамоли кундан-кунга очилиб бормоқда. Шу кунларда химиклар шаҳрида 27 минг аҳолига мўлжалланган янги микрорайон қад кўтармоқда. Райондаги турар-жой биноларининг барчаси йирик панеллардан қурилади. Суратда: фойдаланишга топширилган дастлабки биноларни кўриб турибсиз.

Г. Ястребов фотоси.

МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИ

Тошкент экскаватор заводининг ижодий коллективи ҳозирги кунда модернизация қилинган янги типдаги Э—352—А маркали экскаваторлар ишлаб чиқармоқда. Машинасозлар тўрт ойлик топшириқни анча ортиғи билан адо этдилар.

Ўзаро социалистик мусобақани қизитиб юборган йиғув цехи коллективи зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Кран машинисти В. Антонов, электр пайвандчи А. Абдураҳимов, слесарлардан Р. Ражабов, В. Фролов, З. Романов ўртоқлар каби азаматлар смена топшириқларини доимо 130-140 процентдан бажармоқдалар.

Илғорлар экскаватор узеллари ва бошқа хил деталларни ишлаб чиқаришга кетадиган вақтни 0,1 процентга камайтириш ва 500 минг киловатт-соат электр энергияси, 150 тонна қора ва 10 тонна рангли металларни тежаб қолишга ҳаракат қилмоқдалар. Бу ўлкамиз тўйига муносиб тортиқ бўлади.

М. МАМЕДОВ.

ТЎЙГА ТЎЁНА

Республика партия ва ҳукуматимизнинг Мурожаати Чирчиқ электрохимия комбинати меҳнатсеварларини янги зафарларга чорламоқда. Химиклар серқуёш ўлкамиз тўйи шарафига ўз зиммаларига оширилган мажбурият олиб, шу мажбуриятга яраша ғайрат қилишаяпти. Айниқса янги ишга туширилган карбамид цехида меҳнат авжида. И. Аваев, М. Йўлдошев, Б. Постухов ўртоқлар бошлиқ смена аъзолари кунлик топшириқларини ортиғи билан адо этиб, ҳамкасбларга намуна бўлишмоқда.

Шу кунларда учинчи цех ёнида селитрани дона-дона қилиб берадиган улкан грануллаштирувчи минора қад кўтараяпти. Қурилиш суръати зўр. «Чирчикхимстрой» бинокорлари бу қурилишни иккинчи квартал охиригача қўлдан чиқариш ва республика тўйига ўз тўёналарини тақдим этиш учун ҳаракат қилмоқдалар.

* * *

Оҳангарон шахтерлари Ўзбекистон КП Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Мурожаатидан руҳланиб, ҳар куни планга қўшимча равишда 200—300 тонна кўп «қора олтин» қазиб чиқаришга аҳд қилишди.

Азаматларнинг сўзи билан иши бир. Шу кунларда А. Ажимуродов, М. Кишпиев, Л. Загорский ўртоқлар бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалари аъзолари зиммадаги топшириқларни ортиғи билан адо этиб, Мурожаатга амалий иш билан жавоб бермоқдалар. Биргина ўртоқ С. Савин бошлиқ бригада аъзолари йил бошидан бери планга қўшимча равишда икки минг тоннадан ортиқ кўмир қазиб чиқардилар.

Янги ишга туширилган «ПК—3М» маркали проходка комбайни меҳнат унумдорлигини бир неча баравар оширди. 9-шахта коллективи эришаётган ўз ютуқларини республикамиз ва Ўзбекистон Компартияси 40 йиллик юбилейига бағишламоқда.

ИЖОДИЙ МЕҲНАТ САМАРАСИ

Жамшид бугун ҳам ишга барвақт келиб, никелланган планкаларнинг уёқ-буёғини ағдариб қаради. Кейин ванналарнинг тепасида осиғлиқ турган «И» ҳарфига ўхшаш мис илгаклардан бирини қўлига олди-да, салмоқлаб кўрди. Деталлар осиб қўйиладиган илгакка никель ёпишиб, ғадир-будир тошдек қотиб қолган ва у баттар оғирлашган эди. Метиндек никелни қириб олиш ва илгакдан яна қайта фойдаланишнинг ҳеч иложи йўқ эди, илгак бир ойга етмай ўзи синиб ишдан чиқади ёки уни улоқтириб ташланади. Ўрнига яна мис трубадан янги илгаклар ясашга тўғри келади — ортиқча ҳаракат, ортиқча харажат! Бунинг устига қанча-қанча никель илгакларга ўтириб исроф бўлаяпти. Жамшид шуларни ўйлаб, илгаклар ёнида узоқ туриб қолди.

— Жамшид, шу илгаклар сени ҳеч тинчитмай қўйдими дейман? — технолог Геннадий Иванович Жамшиднинг олдига келиб илгаклардан бирини қўлига олди, — менимча мана шу илгаклар никелнинг баракасини учириб, қувватини кетказяпти. Мен ўзимча ҳисоблаб кўрдим, биласанми Жамшид бир ойда қанча никел йўқотаяпмиз?

Жамшид йирик, қора кўзлари чақнаб, «қанча экан?» дегандек Геннадийга тикилди.

— Бирйўла саккизта илгакни ванналарга туширамиз, — давом этди Геннадий, — ҳар бир илгакка бир ой ичида 20 миллиметргача қалинликдаги никел юқиб қолар экан, ҳаммаси бўлиб бир ойда 4—5 килограмм металл бекорга исроф бўлаяпти. Бунинг устига никелнинг қуввати пасайиб, деталларга керакли қалинликда ўтирмаяпти. Лаборантқаларимизнинг «дод» деганича бор.

— Рост айтасан Геннадий, — деди Жамшид унинг елкасига қўлини қўйиб, — никелни исроф қилмаслик йўлини топиш керак. Шунда ишнинг сифати ҳам яхшиланади.

— Ана, синчалак келди! Ҳозир яна ғалва бошлайди, — деди Геннадий Жамшидни туртиб. Цехга ўрта ёшли лаборантка Галя Минхаирова кириб келган эди. У қўлида ҳар сафаргидек секундомер ва шишада қандайдир суюқлик кўтариб юрибди. У эшик тутқичининг никелланган планкасини олди-да, уёқ-буёғини синчиклаб қаради. Унга суюқлик томизиб, секундамерига қараб турди.

— Никел яхши ўтирмапти, — деди у мастер билан технологга қараб, — ишингизни брак қилишга тўғри келади...

Кейинги пайтларда «Чирчиксельмаш» заводининг 15-цех никеллаш участкасида «брак» сўзи тез-тез тилга олинадиган бўлди. Цех ишчилари ҳам, мастер Жамшид Мадиев ҳамда технолог Геннадий Ледяев ҳам ташвиш ва изтиробда.

Жамшид бракдан қутилиш йўлини излаб кетди. Аввал никеллаш процессидаги исрофгарчиликни йўқотиш керак. Ниннийқлама зарарли илгакларга ёпишиб бир ойда 4—5 килограмм никел исроф бўлаяпти, бу ҳол сифатга ҳам путур етказаяпти.

— Илгакларни лак билан изоляция қилсак қандай бўларкин, — деди Жамшид технолог билан маслаҳатлашиб.

— Синаб кўрайликчи, — илгакка никель ўтирмайди, — қувватлади уни Геннадий Иванович ва бир зум ўйланиб, қўшиб қўйди: — Лекин, электролитга таъсири бўлмасмикин?...

Янги усулни синаб кўришди ҳам. Галя анализ ўтказиб электролит лакдан ифлосланганини аниқлади. Демак, илгаклар электролитга тушгач, суртилган лак ювилиб кетар экан, бунинг устига ҳар гал илгакларга лак суртиб туриш керак. Бу ҳам ортиқча оворагарчилик.

Жамшид излаб-излаб бошқа бир йўлни топди: илгакларни полехлорвенил оплетка (трубка) билан қоплади. Сўнг илгакларга деталларни осиб, ваннадаги электролитга туширишди. Белгиланган вақт ўтгач олиб қарашса, оплетка ёрилмапти ҳам, йиртилмапти ҳам, энг муҳими — унга никель ўтирмапти. Иккинчи марта, учинчи... йигирманчи марта синаб кўришди. Яна ўша натижа — никель илгакларга юқмасдан, деталларга нормаль ўтирадиган бўлди.

Кўп ўтмай Жамшид киритган таклиф рационализаторлик ва ихтирочилик бюросида тасдиқланиб, фойдаси ҳам аниқланди. Бир йилда 11 минг сўмлик никель ва мис тежаб қолинаркан. Никелланган деталларнинг сифати-чи?

— Ана энди, мен ҳам тинч, сизлар ҳам, — дейди лаборантка Галя Минхаирова оғзи қулоғига етиб, ҳар гал цехга кириб текшириш ўтказаркан, — деталлар сифатли никелланаяпти.

Ҳақиқатан, иш Галя айтганидек, юришиб кетди. Бу ихтирочилик таклифи Жамшиднинг иккинчи ижодий иши эди. У ҳар доқ янгилик топишга интилади, йўл-йўриқ излайди. Бир мақсадга эришса, яна бошқа мақсад туғилиб туради. Яна изланиш... ўйлаганини топмагунча тинчимайди.

Жамшид ёшлигиданоқ ўтюрак эди. Бундан ўн йил муқаддам заводда заточник бўлиб ишларди. Ишдан ажралмаган ҳолда машинасозлик техникумида ўқиди, уни битирди ҳам. Шонли армиямиз сафига хизматга кетди. У ерда КПСС аъзоси бўлди, ҳарбий хизматни ўташ чоғида бир йиллик партия мактабини битирди.

Уч йиллик хизматдан сўнг, яна қадрдон заводи — «Чирчиксельмаш»га қайтиб келди. Технолог бўлиб ишлайбошлади. Ўтган йили мастерлик даражасига кўтарилди. У ҳали ёш. «Билим керак, билим», — дейди у икки гапнинг бирида. Жамшид рост айтади. Ҳозир у Чирчиқдаги политехника институтининг кечки бўлимида ўқияпти. Иш, ўқиш, бунинг устига цех парторги қилиб тайинланган, коммунистлар билан ҳам ишлаш керак, ўзига биркитилган шогирдларга ҳунар ўргатиш керак. У ҳаммасига вақт топади.

Жамшид ҳозир Геннадий билан биргаликда бошқа бир янгилик устида иш олиб бормоқда — қишлоқ хўжалик машиналари учун ишлатиладиган деталларга ишлов беришда иш унумини ошириш, меҳнатни енгиллатиш ва сифатини тағин ҳам яхшилаш йўлини топмоқчи, топади ҳам.

К. МУҲАМЕДОВ.

ЧЕВАР ҚЎЛЛАР

Республикамиз меҳнаткашларига кўплаб, сифатли, хушбичим кийим-кечаклар тикиб бериш йўлида фидокорона меҳнат қилаётган Тошкентдаги 2-тикувчилик фабрикаси коллективи маҳсулот ишлаб чиқариш ойлик топшириқларини муттасил ортиғи билан адо этмоқда. Шу йилнинг биринчи квартали планини 101,8 процент бажариб, қўшимча равишда кўп миқдорда турли хил кийим-кечакларни қўлдан ўтказган чеварлар, апрель ойининг ўзида яна белгиланганидан ташқари 800 та турли фасондаги аёллар кўйлакларини тикдилар.

Республика тўйи шарафига бошланган ўзаро социалистик мусобақада мастерлардан Л. Штанко З. Капкаева ўртоқлар бошчилик қилаётган коммунистик меҳнат бригадалари, Шарифа Нуъмонова, Раъно Тўлаганова, Н. Хожимуҳамедова сингари коммунистик меҳнат зарбдорлари пешқадамлик қилишмоқда. Бу бригада ишчилари нормани муттасил 1,5 бараварга етказиб адо этмоқдалар, ҳамда аъло сифатли маҳсулот бераётирлар.

М. ЖАЪФАРОВ.

АСВОН ЗАКАЗИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИЛМОҚДА

Тошкент электротехника заводи Асвон баланд тўғони қурилишига пакетли переключателларни муддатидан илгари жўнатди.

— Бу заказ ёлғиз заказ эмас, —деди Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши ташқи алоқалар бўлимичинг бошлиғи И. С. Салимов.— «Асвон» адреси қўйилган заказларда доимо «муддатидан илгари» деган сўз ёзилган бўлади.

Халқ хўжалиги кенгашида ва заводларда биз беш йил ичида келган юздан ортиқ заказни кўриб чиқдик. Бу заказларчинг ҳаммси графикда белгиланганидан илгари бажарилган эди.

Тошкентликлар, андижонликлар, фрунзеликлар, қўқонликлар, душанбаликлар меҳнати шу йиллар мобайнида Нил дарёси қирғоқларида Бирлашган Араб Республикаси ва Совет Иттифоқининг ишчилари ва инженерлари қўлни қўлга бериб қилаётган улуғвор ишга ҳисса бўлиб қўшилди.

— Заводимиз маркаси қўйилган ҳар кабеллар Волга, Днепр, Енисей, Ангара дарёларини, Сирдарёни забт этишда ёрдам бериб келди. Тошкент кабели Нил дарёсида ҳам хизмат қилаётганлигидан хурсандмиз,— дейди «Ташкенткабель» заводининг директори К. Ф. Сафонов.

Биз кўпгина заводларнинг раҳбарлари билан суҳбатлашганимизда улар қуйидагиларни айтдилар:

«Компрессор» заводининг директори Н. С. Новаченко:

— Асвон баланд тўғонида бизнинг «КС—9» установкаларимиз ишламоқда. Бу установкалар Бирлашган Араб Республикасига муддатидан илгари етказиб берилди.

Экскаватор заводи партия бюросининг секретари Е. И. Неверов:

— Бизнинг «Э—352» машиналаримиз Нил соҳилларида имтиҳондан ўтди — улар Африкадаги энг катта гидротехника қурилишида бир неча йилдан бери яхши ишламоқда.

«Подъемник» заводининг бош инженери В. И. Черепанов:

— Биринчи май байрами арафасида Нил соҳилларига 10 тонналик электр осма крани юборилди. Бу ускунани Бирлашган Араб Республикасида яхши билишади. Заводимиз маркаси бўлган ускуналар Асвонда бир неча йилдан бери ишлаб келмоқда.

Бу сўзларга кўпгина коллективлар қўшилишлари мумкин. Андижондаги «Строммашина» заводи Асвон қурувчиларини «Т—62» дизеллари билан, Қўқондаги «Большевик» заводи пўлат ва чўян арматура билан таъминлади.

Ўзбекистон заводларининг маркаси қўйилган машиналар, асбоб-ускуналар, материаллар Нил сувини далаларга чиқаришда, улуғ дарё энергиясини жиловлашда ёрдам бермоқда.

Дўстларнинг қўл қисиши, қитъалар ва дарёлар оша қўл қисиш деб шуни айтадилар.

Е. ЕФИМОВ.
ЎзТАГ мухбири

ЯНГИЛИККА ИНТИЛИБ

Икки кун ҳаво очилиб берди. Раис кўз тегмасин дегандек феруза осмонга бир қаради-да, Тўланбой Жўраев бригадасига йўл олди. Дала четига етиб келганда тракторчи Саттор Эргашев 15 гектарлик картани культивация қилаётган эди. Убай ака у билан саломлашди-да:

— Бу нечанчи гектарингиз, Сатторбой? — деб сўради. Майин эсиб турган шабада раиснинг сўзларини Саттор ака қулоғига учириб борди. У:

— Олтмишинчи! — деди-ю, трактор рулини эҳтиёткорлик билан бошқара кетди.

Убай ака ичида: «Жуда яхши. Азаматлар бу йил юзимизни ёруғ қилишадиганга ўхшайди. Бултур 137 тонна кам пахта сотган эдик. Бу йил шу андешадан чиқсак, ўзимизни оқласак деб ўйлади. У бир неча кундан буён, йўқ, бултур охирги грамм «оқ олтин» топширилгандан буён шу ўй, шу ғамда. «Дўстлардан ҳам уятга ўлдим» дея кўп изтироб чекиб юрди. Ниҳоят, мана ҳамма оёққа турди. Об-ҳаво пахтакорларимизни алдаса, улар об-ҳавони алдаб оби-тобида чигит экиб олишди. Ҳа, бу йил баҳор ёмон ҳазиллашди. Ҳазилнинг таги чинга айланмаслиги учун свердловликлар Янгийўлдаги бошқа хўжаликлардан ортда қолмасдан темирни қизиғида уриб қолишди.

Ўтган йил дарвоқе колхозда 950 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 30 центнер ўрнига 28,5 центнердан ҳосил олинди. Ҳосилдорлик камайди. Бунинг сабаблари кўп. Ўша йили хўжаликда механизациядан унумли фойдаланилмади. Натижада меҳнат унумдорлиги камайиб кетди. Правление бу йил механизациядан унумли фойдаланиш мақсадида ишни бошқачароқ ташкил этди.

Аввало, собиқ 14 та пахтачилик бригадаси йириклаштирилиб, 6 та комплекс механизациялашган бригада тузилди. Бундан асосий мақсад, биринчидан, механизацияни кенг кўламда жорий қилиш бўлса, иккинчидан штатларни кескин камайтириш, демак маҳсулот таннархини арзонлаштиришдан иборат эди. 3 та механизациялашган тюпкочи звено, нарядсиз ишлайдиган бир бригада янги ташкил этилди. Уларнинг ҳар қайсиси етарли ишчи кучи ва техника воситалари билан таъминланган. Нарядсиз бригада иши тажриба иши учун синаб кўрилмоқда. Бунда бригадага ҳар куни топшириқ берилавермайди, ундан кундалик ҳисобот ҳам талаб этилмайди. Бригадага правление томонидан маълум сумма ажратилган. Ҳар қанча сарф бўлса шу ҳисобдан бўлаверади. Шуниси қизиқки, бунда ҳар бир колхозчи (улар ишининг оғир енгилига қараб уч категорияга бўлинган) ҳосилнинг ошишига жонбозлик қилади, сарфни мумкин қадар камайтириш, таннархини арзонлаштириш, ёқилғи ва хомашёларни тежашга ўз-ўзидан мажбур. Чунки маблағ қанча кўп тежаб қолинса ва ҳосил мўл етиштирилса, колхозчининг иш ҳақи шунча ошаверади. Бу янги усул колхозчиларнинг моддий манфаатдорлигини оширишда бош омил бўла олади.

Колхозчилар ўтган йилги аччиқ хатолардан етарли сабоқ чиқариб олганлар. Колхоз далаларида 66 механизатор ҳар бир минутни ғанимат билиб, смена билан культивация қилишаяпти. Бу йил улар 600 тонна ҳосилни «зангори кема»ларда йиғиб-териб олиш учун ҳозирданоқ машина теримига замин тайёрлаб боришаяпти. Текис ва қулай келган карталарга имкони борича чигит квадрат-уялаб жойлаштирилган.

Бу йил свердловликларнинг юзимизни ёруғ қиламиз деган аҳдларига ишонгинг келади. Нега деганда кўп бригадаларда Х. Арзиматов, Т. Жўраев, А. Нурматов, М. Аҳмедов ва бошқалар бошлиқ бригадаларда чигит ўз вақтида, тез ва соз экилгани учун бир текисда қийғос униб чиққан, ҳатто биринчи парвариши ҳам бошлаб юборилди.

Ишнинг бориши ёмон эмас. Аммо олдинда ҳали кўп қийинчиликлар турибди. Колхоз правлениеси ва колхоз аъзолари бир тан-бир жон бўлиб, барча агротехника тадбирларини ўз вақтида кўриб борсалар, механизацияга таяниб иш кўрсалар — ғалаба уларники!

Х. ИКРОМОВ,
С. ЁҚУБОВ.

ПАРВОНА

Ичкарига киришимиз билан гуп этиб димоғимизга иссиқ урилди. Дарҳол деворга осиб қўйилган термометрга қарадик. Ҳарорат 25 даража. Жуда нормал. Хонанинг озодалигини айтмайсизми, поллар чиннидек тозалаб қўйилган. Ҳамма нарса сарамжон-сариштa. Ана шунинг учун ҳам сўнчаклардаги қуртлар нормал ўсаяпти, иштаҳа билан барг еяпти.

— Пилла қурти — дейди агротехник Нурим Маҳкамов, — жуда нозик жонивор. У озодаликни, покликни яхши кўради. Барака топишсин бизнинг пиллачиларимиз. Ана шунга риоя қилишади. Ҳозир қурт катта даҳага кирган эмасми, сезгир бўлмасангиз ҳосилдан ютқазиб қўйиш мумкин. Пиллачиларимиз Назира Садиқова, Халима Мирзааҳмедовалар ана шундай сезгир пиллачилардан ҳисобланадилар. Улар ҳар қути қурт уруғидан 70 килограммдан пилла топшириш мажбуриятини олишган.

Шу пайт хонага Халима кириб келди. У печканинг кулини тозалаётган Назирага ўгирилиб:

— Баргни келтираверайми, — сўради.

Ҳалима сўнчакларга бирма-бир назар ташлаб чиқди.

— Бироз сабр қилайлик, — деди у, — яхшилаб қаранг дугона, — нариги бурчакдаги баргларни ҳали қуртлар яхши еб битиришмабди. Биз янги барг келтириб солсак барибир қурт эскисини қолдириб, янгисига ёпишиб кетади. Ҳозир барг кўплаб керак бўлади деб, исрофгарчиликка йўл қўймайлик.

Назира дугонасининг гапларига диққат билан қулоқ солар экан, «хўп бўлади, бўлмаса мен ташқарига чиқай, Содиқ ака барг келтирди, кесиб майдалаб тураман», деди.

Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммунист» колхозининг пиллачилари фарғоналик пиллачиларнинг ташаббусига қўшилиб зиммаларига олган мажбуриятни баҳорги қурт боқиш ҳисобига бажариш учун курашмоқдалар.

Колхознинг бошқа қуртхоналарини ҳам айландик. Азамат пиллачилар ўз сўзларининг уддасидан чиқиш учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар. Шуни қувонч билан қайд қилиш керакки, колхознинг пилла қуртлари эрта-индин пилла ўрашга киришади. Ваҳоланки қўшни колхозларда бўлганимизда қуртлар эндигина иккинчи, учинчи уйқудан уйғонганлигини кўрган эдик.

Бу колхоз пиллачилари қуртларнинг барвақт пилла ўрашига қандай қилиб эришдилар?

— Биз, — дейди пилла агротехниги Нурим Маҳкамов ўзимиздаги инкубациядан фойдаланиб, 11 апрель куниёқ қурт уруғини очиришга қўйган эдик. Жуда яхши қилган эканмиз. Апрелнинг учунчи ўн кунлигидан бошлаб қурт уруғини тарқата бошладик. Ана шунинг ҳисобига биздаги куртлар қўшниларнинг пилла қуртларига қараганда 7—8 кун илгари етилади. Ҳаммаси бўлиб 136 қути қурт уруғи боқилаяпти. Утган йили ҳар қути уруғдан 74 килограммдан пилла ҳосили олган бўлсак, бу йил 80 килограмм учун кураш кетаяпти.

Колхознинг ўртоқ Турғун Хожиев бошлиқ пиллачилик бригадаси аъзолари айниқса ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Бу бригадага 21 қути қурт уруғи бириктилган.

Колхозда Ҳалима ва Назира сингари илғор пиллачилар кўп. Мана улар: Мастура Отаёрова, Карима Қорабоева, Ҳадича Тўлашова, Махсума Абдуллаева каби илғорларни ҳамма ҳурмат қилади.

Бу ерда баргдан тежаб-тергаб фойдаланиш учун ҳаракат қиладилар. Барг кесиш ва уни ташиб келтириш учун 21 киши ажратилган. Барг сифатини йўқотмаслик учун салқин пайтда кесилади. Хонадонларга ташиб келтирилгач қурт боқувчилар баргларни кесиб, устига хўл латта ёпиб қўядилар. Ана шундай қилинса барг сўлимайди, дирқиллаб туради, бундай баргни пилла қуртлари зўр иштаҳа билан ейди. Ана шунинг учун ҳам қуртлар тез ва нормал ривожланаяпти, касалликка чалинмаяпти.

Колхоз пиллачилари Узбекистон Компартияси Марказий Комитети, Узбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг республиканинг барча меҳнаткашларига қилган Мурожаатига жавобан пилла қуртларининг жадал усулда боқиб, кундан-кунга яхши натижага эришмоқдалар.

Н. РИХСИЕВ,
З. МУҲАММАДЖОНОВ.

ЁШ ПИЛЛАЧИЛАР АҲДИ

Мастура қуртхонага кириб сўри четига қўйилган термометр шкаласига қаради. Иссиқлик ҳарорати 28 ни кўрсатар эди.

— Салтанат, хона исиб кетибди-ку, — деб ойна ва эшикларни очиб юборди. Шу пайт унинг дугоналари Зуҳра Зокирбекова, Назира Шарофиддинова, Маъфура Мусабекова, Дилором Пўлатовалар барг олиб келишди. Навбатчи қизлар баргларни ҳар қайси сўрига тенг бўлашиб чиқишди.

Бу ёш пиллачилар Янгийўлдаги 15-Мичурин номли мактабнинг 10-синф ўқувчиларидир. Улар бу йил «Партия XIX съезди» колхозидан олган 3 қути қурт уруғининг ҳар қутисидан 120 килограммдан пилла топширишга аҳд қилишган. Ёшлар республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик тўйига муносиб совға тайёрлаш иштиёқида меҳнат қилмоқдалар.

Т. ШАРИПОВ.

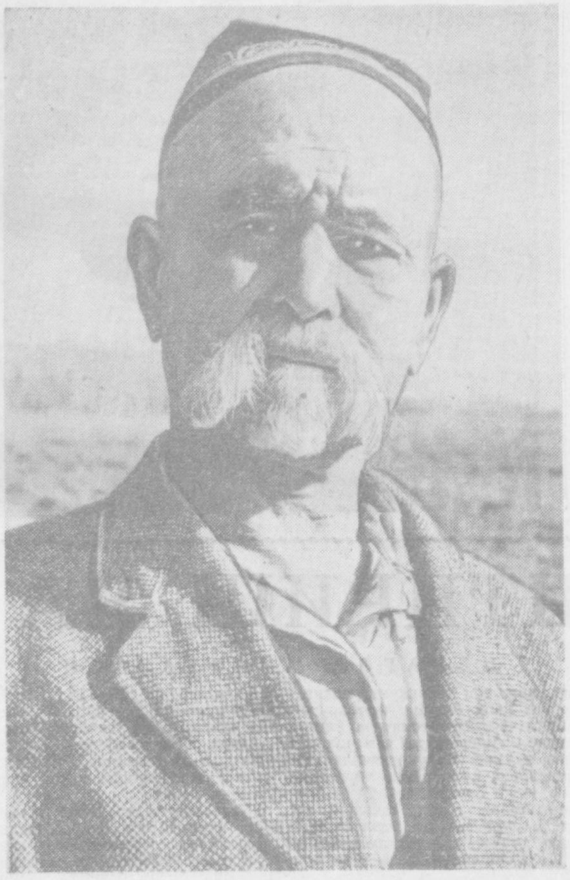

Қамбар ота Тожиматов Янгийўлдаги «Ленинизм» колхозининг тажрибакор деҳқонларидан. У ҳозир етмиш еттинчи баҳорни кўриб турибди. Шундай бўлса ҳам ҳали ғайратли. Қамбар ота колхоз правлениесидан озроқ ер ажратиб беришни илтимос қилган эди. Правление унинг илтимосини ерда қолдирмади. Ҳозир Қамбар ота фақат қариялардан ташкил топган пахтачилик звеносига бошчилик қилаяпти. Кекса деҳқонларнинг бу йилги аҳди — гектар бошига 35 центнердан хирмон кўтаришдир. Суратда: Қамбар ота Тожиматов.

А. Абалян фотоси.

ХУШ ХАБАРЛАР

БЕКОБОД. Эгатлардаги ям-яшил «дала малика»лари кўзни қувонтиради. Бундай ерлар 136 гектарни ташкил қилади. Мазкур маккажўхори майдонлари 2-«Далварзин» совхозининг иккинчи бўлимидаги ўртоқ П. Қўчқоров бошлиқ ғаллачилик бригадасига қарашлидир. Бригада ғаллакорлари катта курашга бел боғлашган. Бу йил улар мавжуд майдонларнинг ҳар гектаридан 60 центнердан дон, 600 центнердан кўк поя етиштиришмоқчи. Азаматлар дала ишларига жуда эрта киришдилар. Уруғлик тупроққа эрта тушди. Экиш олдидан гектарларга 10-15 тоннадан маҳаллий ўғит ҳамда суперфосфат солинди.

И. ХУШБЕКОВ.

* * *

ЯНГИЙЎЛ. Карл Маркс номли колхозда ғўза парвариши кучайтириб юборилди. Барча агрегатлар тўла қувват билан ишлаб турибди. Хўжаликда кунига 60-70 гектар ғўза культивация қилинмоқда. Турғун Расулов бошлиқ бригадада, айниқса, иш қизғин. Бригада пахтакорлари ҳозиргача 50 гектардан ортиқ ерга ишлов бериб бўлдилар. Чунончи Э. Сотиболдиев, А. Бобоева ва А. Умаров ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ҳам парвариш ишлари кундан кун авж олаяпти.

С. ВАЛИЕВ.

АНИҚ КВАДРАТЛАР УЧУН

Баҳорнинг бир куни йилга татийди. Ҳа, ҳозирги куннинг ҳар минутидан унумли фойдаланган деҳқон ғалвирни сувдан кўтарганда юзи ерга қарамайди. Ана шуни чуқур ҳис этган Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Куйбишев номли колхознинг азамат пахтакорлари 1150 гектар ернинг ҳар гектаридан 24 центнердан «оқ олтин» олишга ҳозирдан пухта замин тайёрлаяптилар, агротехника қоидаларига тўла риоя қилган ҳолда аниқ квадратлар ҳосил қилмоқдалар.

— Биз, — дейди колхоз агрономи ўртоқ Абдусамат Абдуқодиров, — ҳамма майдонга чигит экиб бўлганмиз. Ҳозир парвариш қизғин давом этяпти. Бу ишларни бажаришда механизатор И. Холиқов, Т. Хушматов каби ўртоқлар бошқаларга намуна кўрсатмоқдалар.

Лафзи ҳалол миришкор пахтакорлар «оқ олтин»дан мўл ҳосил олиш учун барча тадбирларни кўрмоқдалар.

А. РАҲИМБОЕВ.

Ким полвон?

ОЧЕРК

Ҳакимполвон бугун ҳам ҳар кунги одатидай дала айланиб юрибди. Тонг чоғи шу пайкалларни бир сидра кўздан кечириб чиқмаса, ниманидир йўқотгандай кўнгли тиниб-тинчимайди. Эгат-ма-эгат кезганда кўнгли ҳузур топади, роҳатланади, ўзини енгил ҳис қилади.

Ахир ота-боболаримиз чинакам деҳқоннинг уйи далада деб бежиз айтишмаган-да. Ўзинг манглай тери тўкиб, юрак ҳароратингни бахш этган шу ерларда майса бўлиб турган мурғак ғўзаларни кўрганингда, ҳа демай шу ғўзалардан қучоқ-қучоқ «оқ олтин» олишингни тасаввур этганингда нега дилинг қувнаб, тананг яйрамасин.

Мана, кечагина уруғ қадалган ерларга ғўзалар яшил япроқлари билан кўрк бахш этибди. Аниқ квадратлар кўзга ташланиб қолибди. Қуёш ҳароратини эмиб, ер ҳовридан баҳра олгандан кейин гўё биров чин баргларидан торт-қилагандай кундан-кун кўкка бўй чўзаберади бу ғўзалар.

Ҳаким ака мана шулар ҳақида ўйлади-ю, ҳўв олисда «пўлат от»лари жиловини маҳкам ушлаб ҳар туп ғўзани она меҳри билан парвариш қилаётган Жалил билан Маннопга бир зум тикилиб қолди. Уларга меҳри яна бир бор жўш уриб кетди. Ахир қишни қиш демай, кечани кеча демай ер бағрини ағдарган шулар, эзгу ният билан барака уруғини ерга қадаган шулар. Ғўзага жон бахш этиб, серщох, серҳосил қилиб ўстириб, олтин кузда ундан тонна-тонналаб «оқ олтин» териб оладиган азаматлар шу йигитлар.

Ҳакимполвон ана шу ширин ҳаёллар билан вазмин одим босар экан, дала шийпонига етиб келганини ҳам пайқамай қолди. Орадан бироз фурсат ўтмай, Жалил билан Маннoп ҳам нонушта қилгани келишди. Шийпон гавжумлашиб кетди.

— Орзи ота, — деди шунда Ҳакимполвон чой дамлаётган ошпазга қараб, — механизатор йигитларингизни қўлларига иссиқ сув қуйиб юборасиз-да, ғайрат қилишди барака топкурлар.

— Ҳай Ҳакимжон, қўлларига иссиқ сув қуймаган куним борми, — Орзи ота чойнак билан пиёлани унинг ёнига қуйдида, дили хушнудлик билан сўзида давом этди. Ошимнинг ёғлиги ҳам шуларга, чойимнинг қуюғи ҳам шуларга бўлсин, дейман. Ҳа, шунақа, бу болаларимга қанча хизмат қилсам, шунча кам.

— Бизларнинг кўнглимизни ўксинтиб қўйдингиз-ку, ота — қизлардан кимдир гап қотди. — қуруқ дала чангитиб юрганимиз йўқ. Белни боғлаб, ўзни чоғлаб ишлаяпмиз.

— Гапинг тўғри, Зуҳра қиз, — ота бўш келмади, — ишлаяпсизлар. Шунисини айтиб қўяйки, бора-бора сизлар қўл билан қиладиган иш қолмайди чамаси. Машина ер ҳайдаяптими, ҳайдаяпти, экаяптими, экяпти, парвариш ҳам шу машинанинг ҳосияти билан бўляпти. Пахтани «зангори кема» теряпти. Ўтган йил чеканкани ҳам машинада бажардик. Мана кўраяпсизлар, яганага ҳам хожат қолмаяпти, ерга мўлжалдаги уруғ ташланаяпти. Хўш, бу билан мен нима демоқчиман, — хола сўзида давом этди, — ҳали вақт борида эси-ҳушингларни йиғинглар, тракторнинг тилини билиб олинглар. Турсунойнинг изидан боринглар. Гапнинг сираси ана шу.

Орзи ота худди Ҳакимполвоннинг дилидаги гапларни топиб сўзлади. Чиндан ҳам шундай. Замон машина замони бўляпти. Механизатор эса дала хўжайини. Шундоқ бўлгандан кейин ёшларнинг касб эгаси бўлиб олгани яхши. Ҳакимполвон Жалилга бир пиёла кўкчой узатди-да, кейин кўпчиликка маъноли тикилиб, отанинг фикрларини тасдиқлаб:

— Орзи ота бор гапни, ҳақ гапни айтди. Ким энди механизацияга суянмаса, унинг кучига ишонмаса, механизаторни ўнг қўлим деб билмаса ютқазади, — деди, — деҳқончилик қилолмайди. Мўлжалдаги ҳосилни ололмайди, сарф-харажатларни кўпайтириб, хўжалигини чўктириб қўяди.

— Бу фикрга қўшиламиз, Ҳакимжон ака, — Зуҳра яна гапга аралашди, — мен боя гапнинг сирасини айтдим-да, Бўлмасам ўзимниям тракторнинг рулини бурашга ҳавасим чакки эмас.

Гурунг шу зайл давом этарди. Энди Ҳакимполвон Жалилга юзланиб бугунги иш боисидан сўз очди. «Икки касбдош беш гектарни қўлдан чиқардик» деди шунда Жалил.

— Балли, кўриб хурсанд бўлдим, — полвон уларни руҳлантирди. — Қатор оралари яхши юмшабди. Аммо лекин кўндалангига юрганда бирозгина саёзроқ бўлибди чамаси. Дастлабки ишловда эгат мўлжалдагидек олинса, ғўза тупларининг таги кўнгилдагидек юмшатилса сув тараганимизда ҳам қийналмаймиз. Ҳа, равон оқаверади, ўсимлик ҳам эркин илдиз отиб, соғлом ўсаверади.

Шу пайт Жалил касбдоши Маннопга маъноли қараб қўйди. Нега деганда кўндалангига Маннoп культивация қилаётган эди. Бу маъноли боқишга ўз ўрнида Маннoп ҳам маъноли қараб бош тебратди-да, «аравакаш тавба қипти» ишорасини билдирди. Кейин ўзича «Ҳакимжон ака ҳисобга оламиз» деб қўйди.

Нонушта яхши бўлди. Яна ҳамма ўз қадрдон даласига қайноқ меҳнат қўйнига ошиқади. Ҳакимполвон сўнгги пиёла иссиқ чойни пуф-пуфлаб ичар экан кейинги ёғингарчиликлар туфайли тупроқ зичлашиб қолганлигини, эгатлар орасини барвақт бўрсиллатиб қўйилмаса ғўза эркин ривожлана олмай нимжон бўлиб ўсишини, фурсатни қўлдан бермай тезроқ қатор ораларини юмшатиб олиш лозимлигини яна бир бор уқтирди.

Жалилнинг ўзи ҳам бу соҳада анчагина тажрибага эга. бўлса ҳам бригадирнинг ўгитини қунт билан тинглади. Ахир у Ҳакимполвоннинг деҳқончиликнинг тилини биладиган, ер билан ҳам, ўсимлик билан ҳам гаплаша оладиган пахта устаси эканлигини яхши билар, уни юрак-юрагидан ҳурмат қилар, билмаганларини тортинмай сўраб ўрганар эди.

Мана, далага йўл олишди. Жалил ўз агрегати томон кетаётганида беихтиёр экиш давридаги қийинчиликларни, осмон гумбази қовоғини солиб сел қуйган кунларни, олтин дамлар беҳуда кетаётганлигидан ташвишланиб чора топиш йўлини ахтарган полвоннинг жонсарак кезларини кўз олдига келтирди.

Ҳа, чиндан ҳам ташвишли кунлар эди у. Идорада раис Маҳмуд ака, парторг Салима опа, агроном Аҳмадали ака, бригада бошлиқлари йиғилишиб, кенгашли тўйтарқамас зайлида фикр олишиб ўтиришибди.

— Ҳавонинг жўнашиб кетишини пойласак, кечикамиз, ютқазиб қўямиз, — деди ниҳоят шунда Ҳакимполвон. — Менга қолса қуёш тафтида селгиб етилган ерларни аниқлаб, танлаб экаверайлик. Шароитимиз ҳар хил. Бизнинг бригадамиз ери қора тупроқли бўлса, қўшни бригадаларда баҳорикор ерлар бор. Мен ана шу ерларни назарда тутяпман.

Бошида баъзи активлар Ҳакимполвоннинг маслаҳатига иккиланиброқ қарашди. Ҳатто мусобақадош Ҳамдам ака ҳам ўйланиб қолди. «Лойлик қилади, қатқалоқ босиб кетади, чигит чирийди» деди ниҳоят у. Шунда Ҳакимполвон бор гапни ўртага ташлади:

— Мана, Жалилнинг ўзи айтақолсин, — деди у, — биз ўтган йили намни кўп сақлайдиган қоратупроқлик ерларимизга ҳам қуёш йилт этиб тупроқ етилган кезларда чўчимай чигит ташлайвердик. Натижа ёмон бўлгани йўқ-ку. Ҳамдам ака, доғда қолмадик, парваришни барвақт бошладик. Озуқасини вақтида солдик. Ҳосил ҳам эрта етилди. Сизнинг ерларингиз билан бизнинг ерларимиз ўртасида ҳам ер билан осмонча фарқ бор. Баҳорикор ерлар.

— Ҳакимжон акам жуда ақлли гапларни айтаяптилар, — гапга раис Маҳмуд ака аралашди. — Уста деҳқон мана шунақа кунларда кўзини билиб иш қилади. Мен унинг маслаҳатларини қувватлайман.

Рўпарадаги картадан эшитилаётган қиз-йигитларнинг яллалари Жалил аканинг уста пахтакор ҳақидаги ҳалиги ҳаёлларини бўлиб юборди. Далада жўшқин ҳаёт, қайноқ меҳнат нафаси кезабошлаган эди. Ана, оналар, борми-йўқ хатоларга чигит ташлаб юришибди, ҳосил тупидан олинади, бирор туп ғўза ўрнини бўш қолдирмаймиз, дейишади улар. Нариги томонда қиз-йигитлар эгат очишиб, ўқ ариқ олишяпти. Сув тарашга ростлаб қўйишяпти. Ҳўв қўшни бригада ерларида ҳам парваришни бошлаган универсалнинг ҳайқириғи май шабадаси эпкинида учиб келиб қулоқларга урилаяпти. Нақадар шифобахш ҳаво, нақадар файзли бугун далалар. Мана шу она-ерга тер тўкасан. Юрак ҳароратингни бахш этасан. Ғўза томирига қон — ҳаёт суви оқизасан. У сенга «оқ олтин» беради. Хонадонингни обод қилади, омборингни донга тўлдиради.

— Қани Маннoп, енг шимар ука, — деди шунда Жалил, — бугун шу катта картани тамомласак, кейин нариги картага ўтамиз.

Ҳаким ака универсалчиларни ишга жўнатиб ўқариқ олаётган йигит-қизлар ёнига етиб келганида мусобақадоши Ҳамдам акани учратиб қолди.

— Э, келинг мулла Ҳамдам, — сўрашаркетди Ҳакимполвон. — Бизларни ҳам йўқлаб келар экансиз-ку.

— Нега йўқлаб келмас эканман. Сиздан то азал обод ҳурсандман. Дўстона маслаҳат бердингиз-у, ишимиз юришиб кетди. Агар ўша кезлари тажанглик қилганимизда борми, ҳали ҳам қачон униб чиқарнин, деб ерга кўз тикиб ётардик.

— Тўғри, энди бундан буён ишни бўшаштирмасак марра бизники. Айтиб қўяй мулла Ҳамдам бу йил синов йили. Юкимиз оғир. Ўзбекистонимизнинг тўйи бўлади. Бу жуда катта тўй. Ахир, қадимдан, удумимиз бор. Тўйга тўёна билан келамиз-ку. Ҳа, ана шу тўйда юзимиз пахтамиздай ёруғ бўлсин.

— Ҳаракат қиламиз. Маслаҳатларингизга муҳтожмиз. Атайлаб тажриба алмашайлик деб келдик. Бир бориб ҳоли-аҳволимиз билан танишсангиз, Ҳаким ака.

Полвон мусобақадошининг таклифини бажонидил қабул қилди. «Сизнинг бригадангиз обрўси бизнинг ҳам обрўйимиз. Колхозимиз обрўси, мулла Ҳамдам, — деди у мусобақадоши билан биргаликда қулоқбошларини кўздан кечиришар экан. Кейин у сувчига юзланди. — Аввало анаву Жалил культивациядан чиқарган карталарнинг ўқариқларини созлаб қўйсак. Талаб қилганида сувни дастлаб ўша карталарга тараймиз-ку. Бригадир икки-уч эгат оралаб хатоларга қандай чигит экилаётганлигини ҳам кўздан кечирди. Яганадан чиққан ғўзаларни кўриб эса кўзи қувонди.

Эртаси кун Ҳамдам акалар бригадаси аъзолари Ҳакимполвонни самимий кутиб олишди. У бир неча гектар ерда ягананинг кечикканлигини, ягана кечикдими, ғўза қизилпоча бўлиб ҳосилдан қолишини, звено бошлиқларига, универсалчиларга уқтирди. Уват ва марзаларга, ўқариқларга ҳалигача қўшимча чигит экилмаганидан койинди.

— Шу кеча-кундуздаги энг зарур ишлар мана шулар, оғайнилар, — деди у. — Бир текис ундириб олибсизлар, бунинг учун хурсандмиз. Парвариш бошланибди, яна яхши. Ҳаммадан муҳими шуки, гектаринг тўла, кўчатинг бут бўлсин. Ишнинг сифатига эътибор берганнинг омади келаверади. Сон кетидан қувмайлик. Фойдаси йўқ, кармонга зиён етади, наф кўрмаймиз. — Кейин у Ҳамдам акага қараб деди: йигирма тўрт йилдан бери тракторчиликни касб қилиб юрган Маҳкам ака сизда. Аҳмаджоннинг ҳам тажрибаси кам эмас. Ҳа, шулар сиз билан бизнинг суянчиғимиз, мададкорларимиз. Шулар бизнинг кўз қорачиқларимиз. Эсингиздами, бир вақтлар тракторчилар бизга юмуш борми, қайси картани ҳайдайлик, қайси картани культивация қилайлик, деб бизни излашиб юришарди. Мана энди биз кечалари уларни уйқусидан уйғотяпмиз. Саҳардан қўл қовуштириб қани ука, қани ака, эртароқ ҳаракат қилақолайлик деб парвона бўляпмиз. Нега. Энди тушуниб етдик, оғир қўл меҳнатини орамиздан улоқтириб ташлаётган шулар эканлигига, деҳқончилигимиз маданиятини кўтараётган азаматлар шулар эканлигига ишонч ҳосил қиляпмиз. Механизацияга ўгай кўз билан қарайдиганлар ҳали ҳам топилиб туради. Агар улар тюпкочилар, турсунойчилар, кўчиевчилар эришаётган ютуқларнинг мағзини чақиб кўришса шу қудратли машина билан арзон, мўл ҳосил етиштирилаётганлигига ишонч ҳосил қилишса, унда фикрларидан қайтган бўлишарди.

Ҳаким ака бу гаплари билан механизаторларга яхши шароит яратиб бериш, уларнинг ҳоли-аҳволидан доим хабардор бўлиб туриш, меҳнатга рағбатлантириб туриш лозимлигини айтмоқчи эди.

Ҳаким ака қуёш тиккага келганда ўз даласига қайтди. Узоқдан Жалилга, Маннопга назар ташлади. Эрта саҳардан эгат оралаган универсал овозлари пахтазор осмонида баралла парвоз этарди. Культиватор тишлари юмшатиб кетаётган эгат пушталарида уч-тўрттадан чинбарг чиқарган яшил ғўзалар яшнаб, шу қадрдон далаларга янада ажойиб файз бахш этиб қоларди. Ҳакимполвон шаҳдам қадам ташлаб олға юраркан, ўзича ўйларди, юрагига ажиб бир ҳисни жо қилиб тўлқинланарди, бу ҳис унда Жалилга, Маннопга нисбатан оталарча меҳрибонлик уйғотарди. «Йўқ, мен полвон эмасман, — пичирларди унинг лаблари, — чинакам полвонлар мана шулар, механизаторлар».

Ҳа, Ҳакимполвонни полвон қилган мана шу азаматлар.

Усмон ЖОНГИТОВ,
Бўка. Тельман номли колхоз.

ИЛҒОР БРИГАДА

I-бўлим аъзолари бултур 968 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 22 центнердан «оқ олтин» кўтариб, давлат планини ортиғи билан адо этган эдилар. Улар бу йил ҳам Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги Киров номли совхозда пешқадамлар сафида боришяпти.

Айниқса, I-бригаданинг ишлари мақтовга сазовор. Бригада аъзолари бу йил маррани 25 дан мўлжаллашган. Бунинг учун мавжуд 181 гектар майдондаги ғўза намунали парвариш қилинмоқда. Ҳар куни далада 55—60 ишчи ғўзаларга парвона бўлмоқда. Ҳозиргача деярли ярим майдон яганадан чиқарилди. Ғўзани минерал ўғит билан озиқлантириш эса аллақачоноқ бошлаб юборилган.

Н. ТЎФОНОВ.

Суратда: Хакимполвон Қодиров мусобақадош қўшни бригада бошлиғи ўртоқ Ҳамдам Султонов билан ўзининг бригадаси даласида ғўза культивациясини кўздан кечирмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

ҲАВО ЛОЧИНЛАРИ ПАРВОЗИ

Бундан қирқ йил муқаддам республикамиз Граждан ҳаво флоти бир йилда ҳаммаси бўлиб беш тонна юк ва мингга яқин пассажир ташиган эди. Шу кунларда Тошкент аэропортининг ўзида ҳар куни 1924 йилга нисбатан беш ҳисса кўп юк ва 2,5 баравар ортиқ пассажир ташилаётир.

Эндиликда сиз нонуштани Тошкентда қилиб, пешинда Ленинграднинг, Нева дарёси соҳилларини томоша қилишингиз, кечқурун эса Тошкентга қайтиб келишингиз мумкин. Шарқ дарвозаси ҳисобланган Тошкент аэропортидан Иттифоқимизнинг турли шаҳарларига қудратли ҳаво лайнерлари туни-кун қатнаб турипти. Яқиндан бошлаб Тошкентдан Киев, Иркутск, Қозон, Челябинск ва Хабаровскка ҳам самолётлар уча бошлади.

Х. АБДУВАЛИЕВ.

Тошкент денгизи. Суратларда: (чапдан) сув ёқасида салқин ичимликлар ичишнинг ўзгача гашти бор. Мавжланиб турган денгиз бўйлаб катерда сайр қилиш нақадар завқли. Ана шундай ерга оила билан бориб дам олиш қандай яхши!

М. Комлев фотолари.

ЎЗЛАШТИРИШ ВА МАШҚ

ПЕДАГОГ МУЛОҲАЗАСИ

Физика ва математика фанларини пухта ўзлаштиришда ёзма ишлар айниқса катта роль ўйнайди. Чунки, бунда ўқувчи мисол ёки масалани ечишнинг янги йўлларини топишга интилади. Машқ вақтда мисол ёки масалани тўғридан-тўғри ишлаб кетмасдан, уни ечишнинг тахминий хомаки планини тузади. Аудиторияда ҳамда уйда олиб бориладиган мустақил ишлар ўқувчида бу фанларга бўлган қизиқишни оширади.

Одатда уйга топшириладиган ёзма-контроль ишлар ўтилган темаларни мустаҳкамлаш мақсадида берилади. Бунда ўқитувчи контраль ишларини маълум бир темалар бўйича топшириши лозим.

Бироқ, Тошкентдаги айрим билим юртларида бу талабларга ҳамиша ҳам тўла риоя қилинмайди. Физика-математика фанларидан дарс берувчи баъзи ўқитувчилар уйга берилган контроль ишларнинг бажарилиши устидан мунтазам контроллик қилишмайди. Бу эса ўқувчиларда мустақил ишлаш кўникмасини ҳосил қилмайди. Шундай ўқитувчилар ҳам борки, улар бир ўқувчини доскага чиқариб, унга мисол ёки масала беришади-да, унинг билан овора бўлиб, аудиторияда ўтирган бошқа ўқувчиларнинг ёзма ишни қандай бажараётганликлари билан ишлари бўлмайди. Бундан фойдаланган ўқувчилар доскада ишланаётган масала ёки мисолни кўчириш билан овора бўлишади.

Тошкент кино техникумида математикадан дарс бериб келаётган ўқитувчи С. Йўлдошев машғулотларда ана шундай камчиликларга йўл қўйиб келмоқда. Тўғри, ўртоқ Йўлдошев 25 йиллик педагогик стажга эга. Аммо, ўқитувчи дарсларига кўпинча тайёрланмай келади, машғулотларни эскириб кетган методларга асосланган ҳолда зерикарли олиб боради. Дарсларда кўргазмали қуроллардан мутлақо фойдаланилмайди. У кўпинча темаларни конспектдан кўз узмай ўқиб беради.

Шунингдек, бундай ачинарли аҳволни Тошкент савдо техникуми, қурилиш техникуми, политехникум каби билим юртларидаги айрим физика-математика ўқитувчилари фаолиятида ҳам кўришимиз мумкин. Бу ўқитувчилар ҳам дарсларни кўргазмали қуролларсиз олиб боришади. Ўтилаётган дарсларнинг ғоявий савияси жуда паст. Дарс вақтида ўтилган темалар дуруст мустаҳкамланмайди. Уйга шошилинч тарзда вазифалар берилади.

Бу ўқитувчилар илғор педагогларнинг бой тажрибаларидан самарали фойдаланишлари мумкин. Айниқса, ўз дарсларини пухта билувчи ҳамда машғулотларни жуда мазмунли ва таъсирчан олиб бораётган М. Мартемьянов, Н. Леонов, Х. Бобожонов (Тошкент савдо техникуми) М. Мирсолиҳов (кинотехникум), М. Юсупов (Тошкент политехникум)лардан ўрнак олсалар чакки бўлмасди.

Тажрибали ўқитувчилар дарс вақтида кўргазмали қуроллардан ижобий фойдаланадилар. Шунингдек, машқ қилишда ҳамма учун қулай методдан фойдаланилади. Бунда ўқитувчи бутун синф учун характерли бўлган хатолар устида ҳам алоҳида тўхталиши лозим. Албатта, бундай метод асосида дарс олиб бориш ўқитувчига бирмунча қийинчилик туғдиради. Лекин бунинг фойдаси жуда катта. Энг муҳими, бутун аудитория ёзма ишга юз процент жалб этилади. Бунинг натижасида ёмон ўзлаштирувчи ўқувчилар ҳам машғулотга актив муносабатда бўладилар. Чунки, ўқитувчи аудиторияда ўтирган барча ўқувчиларнинг ишларини бирма-бир текшириб боради.

Демак, бундай метод билан олиб борилган машғулотнинг эффектив қиммати ортади. Ўқувчилар уйга берилган вазифаларни мустақил равишда ишлашга одатланадилар.

Уйга берилган машқларнинг ҳажми унча катта бўлмаслиги лозим. Баъзи ўқитувчилар эса бунга риоя қилишмайди. Ўқувчиларга дарсликлардан 10—15 бетлаб ўқиб келишни ёки кўплаб мисол ёки масалаларни ишлашни топширишади. Бу нотўғри, албатта. Вазифалар ҳажмини ўқувчиларнинг ўзлаштиришига қараб белгиланиши лозим.

Уйга вазифалар бериб туришнинг фойдаси кўп. Чунки, шундай қилинганда программада кўзда тутилган материаллар юзасидан пухтароқ билим беришга эришилади. Шунингдек, дарсларни такрорлаш ва мустаҳкамлаш мақсадида бериладиган саволлар аниқ бўлиши даркор. Акс ҳолда жавоблар чўзилиб кетади. Ўқувчилар яна қўшимча саволлар берилишига муҳтож бўлиб қоладилар. Шу сабабли ўқитувчи ҳар бир дарсга атрофлича тайёргарлик кўриши, ўтилган темаларни пухта билгани ҳолда уларни ўқувчилар томонидан қандай ўзлаштирилаётганини текшириб туриши керак.

Билим юртларининг 1—2-курсларида машғулотлар одатда суҳбатли метод ёрдами билан олиб борилади. Машғулот жонли, қизиқарли ва ўқувчиларга тушунарли бўлиши учун дарс бошдан-оёқ савол-жавобга асосланмоғи лозим. Шунингдек, ўқитувчи машғулотни кўргазмали қуроллар ёрдамида ва содда, тушунарли тилда олиб бориши керак.

Кейинги йилларда техникумларда машғулотлар ишлаб чиқариш корхоналарида ҳам олиб бориладиган бўлди. Бунинг фойдаси жуда катта бўлаяпти. Ўқувчилар махсус предметларни амалий тажрибалар ёрдамида пухта ўзлаштириб бормоқдалар. Бу соҳада савдо техникуми яхши тадбирларни амалга ошираяпти.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, корхоналарда олиб бориладиган машғулотлар вақтида ўқувчиларнинг мустақил ишлашлари учун кенг имконият яратиб берилиши лозим.

Р. ФАХРУДДИНОВ,
Ўзбекистон ССР Олий ва Ўрта махсус таълим министрлиги илмий-методика кабинетининг методисти.

СЕН АЙТГАН ҚЎШИҚ

Сокин оқшом эди. Очиқ дарчамдан
Табиат сеҳрига боқар эдим лол.
Ипак қанот еллар ошириб завқим
Гуллар атрин сочиб еларди
хушхол.
Шунда ногоҳ кўча томондан
Янградн қалбимга ошно бир
қўшиқ.
«Қандай узай сендан кўнгил»ни
дея,
Дил розин куйларди қайсидир
ошиқ.
Эски хотиралар туғёни дилда,
Хаёл етаклади яна сен томон,
Яна ўша ўзим ранжитган
сиймо
Шу қўшиқла бўлди кўзда намоён.
Ёдимда: дўстларнинг байрам
гурунги
Ва сен айтган қўшиқ, дилрабо
оҳанг.
Куйлардинг сўз дурин бирма-бир
териб,
Тинглар эди дўстлар, қалбларда
жаранг.
Мен бўлсам-чи, нуқул кулиб, кўп
сўзлаб
Тингламас эдим ҳам, боқмасдим
қиё.
Бугун сени эслаб тан ёнар.
Нечун?!
Соф севги қадрига етдимминкан,
ё?
Ё ёшликнинг сохта ғурури сўниб
Ҳаёт тўлқинида кетдими оқиб,
Ё йиллар синови энди ишқингнинг
Чечакларин қалбга кетдими,
тақиб?!
Афсуслар қиламан ўз қилмишимга
Кибрли бу қизни тарк этганингга.
Умрим бахш этардим. Дарчам
тагидан
Менингчун бир куйлаб, ёр,
ўтганингда.

Фотима ТОШМАТОВА.

ВИМПЕЛЛИ КОЛЛЕКТИВ

Ресторан зали одамлар билан гавжум. Бир группа хўранда овқатдан сўнг туришга шошиляпти. Бироқ официантка Г. Р. Николаева бошқа столда заказ қабул қилиш билан банд.

— Биз билан ҳисоблашсангиз,—деди шошилаётган хўрандалардан бири.

— Ўзингиз менюга қараб ҳисобланг-да ташлаб кетаверинг. Ишонамиз сизларга,— деди официантка Николаева ва ўз ишида давом этди.

...Бундай янгиликдан мамнун бўлган хўрандалар меню бўйича ҳисоблаб, харажатларни стол устига қўйиб чиқиб кетишди. Бошқа официантkалар ҳам хўрандалар билан худди шундай маданий муомалада бўлишяпти.

Ҳа, ажойиб саноат шаҳри — Чирчиқда яқиндагина ишга туширилган ресторан коллективи дастлабки фаолиятини ана шундай янги ташаббус билан бошлашди. Чирчиқ шаҳар умумий овқатланиш трестига қарашли ресторанда ҳаммаси бўлиб 12 киши маданий хизмат қилади. Мусобақа ғолиб, коммунистик меҳнат ресторани номи учун курашаётган бу коллектив қисқа вақт ичида кўчма вимпелни олишга муваффақ бўлди.

Зал мудири ўртоқ В. Г. Харадимус залнинг безаги, дастурхонларнинг, идиш ва асбобларнинг тозалиги, ходимларнинг хўрандаларга маданий муомалада бўлишлари устидан зийраклик билан кузатиб боради. Дарҳақиқат, бу ердаги хилма-хил ширин таомлар, тозалик ва мулозаматларни кўриб ҳавасинг келади. Лаззатли овқат тайёрлаган ошпазларга, хушмуомалали ходимларга ҳарқанча раҳмат айтсанг арзийди.

Р. УБАЙДУЛЛАЕВ.

ЮБИЛЕЙ БРОШЮРАЛАРИ

Республикамиз китоб магазинларида Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейига бағишланиб нашр этилган китоб ва брошюралар сотила бошланди. «Совет Ўзбекистонида соғлиқни сақлаш ишлари», «Совет Ўзбекистонида халқ маорифи», «Совет Ўзбекистони маданияти» каби юбилей брошюралари кўпчилик китобхонларнинг китоб жавонларидан ўрин олди.

Бу юбилей брошюралари Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти томонидан босиб чиқарилди. Нашриёт республикамиз тўйи муносабати билан яна бир неча китоб ва брошюраларни босиб чиқаришни планлаштирган.

Нашриёт китобхонларга «Оқ олтин ўлкаси», «Ўзбекистон хотин қизлари — коммунизмнинг актив қурувчилари», «Республика ёшлари коммунизм учун курашда» деган брошюраларни ҳам тақдим этади. Шунингдек, бир неча тўпламлар ҳам нашр этилади. Республикамиз ёзувчи ва журналистлари асарлари асосида тайёрланаётган «Меҳнат қаҳрамонлари» тўплами ана шундай китоблардан бири бўлади. Чет эллик меҳмонларнинг республикамиз ҳақида билдирган фикрлари эса «Мафтунингман Ўзбекистон» тўпламида ҳикоя қилинади.

Ўтган йили нашриёт бир неча иллюстрацияли справочникларни ҳам нашр этган эди. Бу йил ана шу традиция яна давом эттирилади. Китобхонлар «Чимён», «Ғарбий Тянь-Шань ғорлари ва чўққилари бўйлаб» деган туристик қўлланмалар, шунингдек «Туризм билан шуғулланинг» справочник-қўлланмани ҳам оладилар.

Нашриёт комсомол активларига ёрдам тариқасида ҳам кўпгина брошюраларни босиб чиқаришни планлаштириб қўйди. Ахлоқ, тарбия темаларига оид брошюралар ҳам китобхонларга манзур бўлади. А. Протопованинг «Оилада», Р. Сафаровнинг «Андиша бобида», Г. Меликянцнинг «Катта оила» деган брошюраларида ҳам ёшлар тарбиясига доир қимматли фикрлар илгари сурилади.

А. АБДУАЛИЕВ.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЯПОНИЯГА КЕЛДИ

ТОКИО, 14 май (ТАСС). СССР Олий Совети Миллатлар Советининг депутати, СССР Министрлар Советн Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян бошчилигидаги СССР Олий Советн делегацияси Япония парламентининг таклифига биноан, бугун дўстона визит билан бу ерга келди.

МАКНАМАРА: УРУШ «УЗОҚҚА ЧЎЗИЛАДИ...»

НЬЮ-ЙОРК, 13 май. (ТАСС). АҚШ мудофаа министри Макнамара бугун самолётда Сайгондан Вашингтонга жўнаб кетди, деб хабар беради Ассошиэйтед Пресс агентлиги. АҚШ мудофаа министри Сайгонда Жанубий Вьетнамдаги ҳарбий хунтанинг вакиллари, АҚШ элчиси Лож ва Жанубий Вьетнамдаги Америка ҳарбий қўмондонлиги вакиллари билан музокаралар олиб борди.

Макнамара жўнаб кетиш олдидан аэропортда матбуот вакилларига Жанубий Вьетнамдаги уруш «узоққа чўзилади ва, эҳтимол, беш ёки ўн йил давом этар»,— деди.

Макнамаранинг Сайгонга қилган навбатдаги сафарига Жанубий Вьетнамдаги қўғирчоқ режимнинг мавқеи ёмонлашиб кетаётганлиги сабаб бўлди. Бу қўғирчоқ режим Америка жуда катта ёрдам бераётганига қарамай, мамлакатдаги миллий озодлик ҳаракатини бостиришга ожизлик қилмоқда.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ФРАНЦИЯ КОМПАРТИЯСИНИНГ XVII СЪЕЗДИДА ҚАТНАШИШ УЧУН ПАРИЖГА КЕЛДИ

ПАРИЖ, 13 май. (ТАСС). Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари М. А. Суслов (делегация бошлиғи), КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Украина КП Марказий Комитетининг биринчи секретари П. Е. Шелест, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономаревдан иборат делегацияси Франция Коммунистик партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан, Франция Компартиясининг XVII съездида қатнашмоқ учун бугун Парижга келди.

УЧ ЮЗ ЙИЛЛИК КУЛФАТ

НЬЮ-ЙОРК, 13 май. (ТАСС). Америка индеецлари камбағаллик нималигини ҳаддан ташқари яхши билишади. Улар 300 йилдан буён очлик, юпунлик, касалликлар, хўрликни бошдан кечириб келишаяпти, деди Америка индеецларининг ишлари билан шуғулланувчи уюшма секретари А. Стивенс, шу уюшманинг ҳар йили Нью-Йоркда бўладиган съездида сўзга чиқиб.

АҚШ давлат секретарининг ёрдамчиси Леона Баумгартнер съездда сўзлаган нутқида АҚШдаги индеец аҳоли ўртасида касалликлар кенг тарқалганини ва уларга етарли даражада медицина хизмати кўрсатилмаётганини айтди. Шуни айтиш кифояки, деб таъкидлади у, ўлиб кетаётган ҳар олти индеецдан бирининг вафотига сил касаллиги сабаб бўлмоқда ва 1900 йилда АҚШда сил касаллиги қандай ёйилган бўлса, ҳозирги кунда Аляскадаги индеецлар орасида ана шундай ёйилиб кетган.

«Индеецларнинг тан сиҳатлиги қандай аҳволда эканлиги,— деди Баумгартнер. — бир вақтлар индеецларга қарашли бўлган ерларда ҳозир яшаб турган ҳар бир американикка виждонан азоб бериши керак».

БРАЗИЛИЯ КУБА БИЛАН ДИПЛОМАТИК МУНОСАБАТЛАРИНИ УЗДИ

РИО-Де-ЖАНЕЙРО, 14 май, (ТАСС). Бразилия ҳукумати Куба Республикаси билан дипломатик ва консуллик муносабатларини тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилди. Қарор кечаги кундан эътиборан кучга кирди.

СТОКГОЛЬМДА ДУРАНГ

СТОКГОЛЬМ, 14 май. (ТАСС махсус мухбири). СССР терма командаси футбол бўйича Европа Кубоги учун ўтказилаётган чорак финал мусобақасида Швеция командаси билан ўзининг дастлабки матчини 1:1 (0:0) ҳисоби билан дуранг қилди. «Расунда» стадионидаги ўйин оғир шароитда ўтди, ёмғир ёғиб турган бўлиб, майдон ивиб кетган эди. Ўйиннинг биринчи таймида ҳар икки команда бирбирига баравар келди. Танаффусдан кейин совет футболчилари рақиблар дарвозасига биринчи бўлиб тўп киргазишга муваффақ бўлишди. Бу комбинацияни Валентин Иванов 62-минутда ниҳоясига етказди. Ўйин тугашига 3 минут қолганда швед Қурт Хамрин ҳисобни бараварлаштирди.

Жавоб матчи 27 майда Москвада бўлади. Энди Кубок мусобақасининг финалига кириш учун СССР терма командасининг ютиши шарт.

ҚОНУН ИМЗОЛАНДИ

ТУНИС, 13 май, (ТАСС). Ажнабий келгиндилар қўлидаги ҳамма ерларни тортиб олиш ва давлатга топшириш тўғрисида Миллат мажлиси қабул қилган қонунни кеча Тунис президенти Бурғиба имзолади.

Бундан буён, деди қонунни имзолагандан кейин президент Бурғиба, Тунис ерлари фақат тунисликларники бўлиши мумкин.

Чет эл хроникаси

★ Деҳлида совет илмий приборлари ва ускуналарининг виставкаси очилди. Виставкада оптика приборлари, геодезия инструментлари электр ва радио ўлчаш приборлари, металлар ва пластмассаларни механик йўл билан синаб кўриш учун мўлжалланган машиналар, фотоаппаратлар ва киноаппаратлар, шунингдек соатлар намойиш қилинмоқда.

★ Оберхаузенда (Ғарбий Германия) совет плакатлари виставкаси намойиш қилинмоқда. Халойиқ рассомларимизнинг асарларига зўр қизиқиш билан қарамоқда. Ғарбий Германия матбуоти совет рассомларининг ишларига юксак баҳо бермоқда. Виставка Кельн ва Гамбургда зўр муваффақият билан кўрсатилди. Совет рассомларининг асарлари ҳозир Висбаденда ўтказилаётган плакатларнинг халқаро виставкасига ҳам тақдим қилинди.

★ Варшавада Польша Халқ Республикаси билан Монголия Халқ Республикаси ўртасида 1964 йилда маданий ва илмий ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим имзоланди. Фанлар академиялари ўртасидаги ҳамкорлик кенгайтирилади, ёзувчилар, рассомларнинг делегацияларини, бадиий коллективларни бир-бирларига юбориб туриш, виставкалар ташкил этиш кўзда тутилади.

★ Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош секретари У Тан Гало Пласси (Эквадор) Кипрдаги воситачи этиб тайинланганлиги тўғрисидаги ... нотада бундай дейилади: БМТнинг Кипрдаги қўшинлари қўмондонининг бош сиёсий маслаҳатчиси Флорес бевосита унинг қўл остида бўлади.

★ Прагада Чехословакия билан Ҳиндистон ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги битим имзоланди. Чехословакия Социалистик Республикаси Ҳиндистонга комплект саноат ускуналарини ва машиналар юборади. Ҳиндистон Чехословакия Социалистик Республикасига темир ва марганец рудаси, слюда ва бошқа товарлар етказиб беради.

★ Бирлашган Араб Республикасида меҳмон бўлиб турган яхши ният миссиясининг бошлиғи, Танганьика ва Занзибар Бирлашган Республикаси ... Камбона Бирлашган Араб Республикаси ... Сабри билан учрашди. Бу учрашув вақтида ҳар иккала давлатни қизиқтирадиган масалалар муҳокама қилинди. Мозамбик, Ангола, Португалия Гвинеяси ва Жанубий Родезияда миллий озодлик ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги масалага алоҳида эътибор берилди.

★ Варшавада Польша билан Афғонистон ўртасида 1964 йил учун савдо протоколи имзоланди. Польша Афғонистонга машина ва ускуналар, автотрактор саноати маҳсулоти, фармацевтика буюмлари, қоғоз, гугурт экспорт қилади ва бунинг эвазига Афғонистондан пахта, мойли уруғлар, қуруқ мева ва бошқа товарлар сотиб олади.

★ «Франс-Жиронд» (Дюнкерк) кемасозлик корхоналарининг маъмурияти муайян бўлмаган муддатга бу корхоналарни ёпиб қўйди. Натижада 2.300 киши ишсиз қолди. (ТАСС).

ФУТБОЛ УЧРАШУВЛАР, ОЧКОЛАР, ЎРИНЛАР

Мамлакат чемпионатининг навбатдаги турида «Пахтакор» билан тенгма-тенг қадам ташлаб бораётган Вильнюс шаҳрининг «Жальгирис» командаси Челябинскда «Локомотив»га 0:2 ҳисобида ютқазиб қўйди. Бу «Жальгирис» футболчиларининг мавсумдаги биринчи мағлубиятидир. «Локомотив» эса бу ғалабаси билан турнирдаги аҳволини анча яхшилади.

Группамиздаги бошқа учрашувлар қандай натижалар берди? «Черноморец» (Одесса) футболчилари Ашхабоднинг «Строитель» командаси дарвозасига бир тўп киритиб икки очко олди. «Заря» (Луганск) — «Волга» (Калинин) учрашуви 1:1 ҳисобида дуранг билан якунланди. АСК — «Авангард», «Даугава» — «Энергетик» командалари матчида ҳисоб очилмади.

Иккинчи группа командалари ўртасидаги ўтказилган мусобақалар қуйидаги натижаларни берди. «Арарат» (Ереван)—«Металлург» (Запорожье)— 0:0, «Локомотив» (Тбилиси)— «Днепр» (Днепропетровск) — 0:0, «Труд» (Воронеж) — «Спартак» (Гомель) —2:1, «Шахтер» (Қарағанда) — «Динамо» (Таллин)— 1:1, «Уралмаш» (Свердловск) — «Трактор» (Волгоград) — 2:0, АСК (Одесса)—«Карпати» (Львов) — 2:0.

Шу группада 8 учрашувдан сўнг 14 очко тўплаган Одессанинг Армия спорт клуби командаси пешқадамлик қилмоқда. Иккинчи ўринда бораётган Волгограднинг «Трактор» футболчилари 11 очкога эга.

Биринчи давранинг ярим йўли босиб ўтилди. Пешқадамлар ва «тошбақа қадам»лар аниқланмоқда. Бугунгача командаларнинг турнир жадвалидаги аҳволи қуйидагича:

Командалар	Ўйин	Тўплар	Очко
«Пахтакор»	7	16—6	11
«Локомотив»	7	11—5	10
«Жальгирис»	7	10—6	10
«Черноморец»	8	8—8	9
АСК	8	6—7	9
«Заря»	7	8—8	8
«Авангард»	6	6—4	7
«Даугава»	7	4—4	6
«Строитель»	8	6—8	6
«Динамо»	6	5—8	5
«Кубань»	7	4—7	5
«Энергетик»	8	5—16	4
«Волга»	6	5—11	2

РЕДАКЦИЯ ТАШАККУРИ

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ходимларининг традицион маёвкасида иштирок этиб, ўз санъатлари билан ҳаммага эстетик завқ бағишлаган, намунали маданий хизмат кўрсатган СССР халқ артисти, давлат мукофотлари лауреати Мукаррама Турғунбоева, Ўзбекистон ССР халқ ҳофизи Жўрахон Султонов, «Баҳор» ансамблининг солистлари С. Тўхтасинов, Б. Йўлдошев, О. Матёқубов, Н. Қосимов, Ўзбекистон давлат филармониясининг солисти Фахриддин Умаров, Нусрат Иноқов, Акбар Йўлдошев, радиоэшиттириш ва телевидение комитети солистлари Ғанижон Тошматов, Асқар Убайдуллаев, Шокиржон Эргашев, Сирож Аминов, Илюша Маллаев, Муҳаббат Шамаева, Навоий номли опера ва балет театрининг солистлари Эргаш Йўлдошев, Авнер Бараев, шунингдек санъаткор Зокир Султонов, Абулқосим Тўйчиев ва педагог-санъаткор Алижон Эркаев ўртоқларга редакция коллективи самимий ташаккур изҳор қилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИЗОР

15 МАЙДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 —**Бу китобларни ўқинг** (мактаб ўқувчилари учун), 18.30 — **Телевизион янгиликлар**, 18.50—**Ливан**, 19.10—Миртемир. **Янги шеърлар**, 19.30 — **Нитрон** (телевизион очерк) 19.45 — **Оққўрғон пахтакорларига тенглашинг** («Агрохимия билимлари мактаби» циклидан).

20.05 — **Эшиттиришлар программаси**.

Рус тилида: 20.10 —**Телевизион янгиликлар**, 20.30 — **Қаҳрамонлар барҳаёт** (ҳужжатли фильм), 21.05 **Здоровье** телевизион журнали, 21.45 — **Дашқала воқеаси** (киноповесть).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 19.00 — **Усимликларни вегетатив кўпайтириш** («Мактабга ёрдам» циклидан). 19.25 — **Ильчар—тоғ мамлакати, Катта йўл этаплари** (телевизион очерклар).

Ўзбек тилида: 20.10 — **Концерт** (композитор Шоҳидий асарларидан), 20.35 — **Энг секин поезд** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 15/V да **Дилором**, 16/V да **Кулган киши**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (қишки бино) — 15/V да **Қутлуғ қон**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (қишки бино) —15/V да **Жон қизлар**, 16/V да **Алпомиш**.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Янги троллейбус — «ВАТАН», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), НАВОИЙ номли (кундуз соат 3-20, кеч 7.20 минут, 9 ва 10 яримда), «ИСКРА» (кеч 5 дан), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Тақдир ноғоралари — «ЁШ ГВАРДИЯ», (кундуз ва кечқурун).

Жунгли — «ИСКРА» (кеч соат 7.40 ва 8-20 минутда), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Йўлбарс (кундуз соат 1 яримгача), **Козара** (кеч 5 да, ўзбек тилида, 1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли.

«Ҳинд маликаси» шарпаси — «ИСКРА» (кундуз соат 4-20 минутдан).

Қора қанотлар — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 10 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10, кундуз 2, кеч 6 ва 10 да).

Олтой сўқмоқлари — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 4 ва кеч 8 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Сеанслар кеч соат 8 ярим ва 10 яримда)

Телба —«ОКТЯБРЬ».

«Ҳинд маликаси» шарпаси — «ВАТАН».

Йўлбарс — НАВОИЙ номли.

Истамбул хазиначисининг мероси — «ФЕСТИВАЛЬ».

Жунгли —КАФАНОВ номли (кеч соат 8 яримда).

Уч плюс икки — КАФАНОВ номли (кеч соат 10 яримда).

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА
15, 16, 17 майда
ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ ОРКЕСТРИ ВА СОЛИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТЛАРИ

Концертда: VI Жаҳон ёшлар ва студентлар фестивали лауреати **Клара Жалилова**, филармония солистларидан **Фахриддин Умаров, Раима Ҳакимова, Дилбар Абдуллаева, Раҳим Бунигор, Убай Хўжаев** ва чолғу оркестри қатнашади.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

2-Қатортол кўчаси, 17-уйда турувчи Содиқ Сиддиқовнинг Ялта кўчаси, 8-уйда турувчи Ҳушёра Рўзиевна Сиддиқовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Ялта кўчаси, 1-линия 11-уйда турувчи **Тоҳир Ғафурович Толиповнинг**, Маннон Уйғур кўчаси, Учқўрғон проезд, 9-уйда турувчи Шоира Раҳмоновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

3-Чемпион проезд, 26-уйда турувчи **Рихси Турсунованинг** 1-Лоҳутий проезд, 4-уйда турувчи Боқижон Муродовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Сағбон кўчаси Янгиш тупик, 46-уйда турувчи **Холисоқ Холмуҳамедовнинг** Қизил Қўшин кўчаси, 101-уйда турувчи Муаттар Тўлаганова (Холмуҳамедова)дан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: редактор — 29004. Редактор ўринбосари—25885. Масъул секретарь—34808. Идеология бўлими—31936. Саноат ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими—33786. Қурилиш ва партия ишлари бўлими—33786. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими—29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими—26232. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлими—28761. Ахборот ва спорт бўлими—33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими—34048. Эълонлар бўлими—28142. Коммутатор—30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 06636. ИНДЕКС 64695. Нашр. № 1753.